Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 46 | Łódź, Wtorek 23 lutego 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט"ז אדר א' תרצ"ב | № 46

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

באהן-קאטאסטראפע ביי לאוויטש

2 דערהרג'עטע און 10 פערוואונדעטע פאסאזשירען

לאוויטש, 22 (טעלעפאניש) 10.55 פריה איז אויף דער ליניע העבנארי—לאוויטש אונטערן וואר שאווער דאנציגער שנעל־צוג ארונטערגעפאלען א פאסאזשיר־אויטאבוס.

פון צושמעטערטען אויטאבוס האט מען א פויערגענומען 2 דער'הרג'עטע פאסאזשירען און 10 פערוואונדעטע, וועלכע מען האט אפגעפיהרט קיין לאוויטש אין שפיטאל.

אורטייל אין קאלישער קאמו-ניסטען-פראצעס

קאליש, 22 (טעלעפאניש) אין פראצעס געגען 33 קאמוניסטען איז ארויסגעטראגען געווא־רען א פסק־דין: 5—צו 5 יאהר שווערע תפיסה; 5—צו 4 יאהר: 6—צו 2 יאהר; 2—צו 6 חדשים; ו—2 חדשים און 9 בעפרייט.

פערלייכטערען פערלעגענע שטייערען

בעטראכט אין דער פינאנץ-קאמיסיע

ווארשא, 22 טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) אויף דער זיצונג פון דער פינאנץ־קאמיסיע האט דער וויצע־פינאנץ־מיניסטער געגע־בען ערקלערונגען וועגען די פראיעקטירטע הנחות פון פערלעגענע שטייערען און האט אנגענומען, אז די פערלעגענע שטייערען בעטרעפען הונדערטער מיליאנען זלאטעס און די הנחות וועלען געמאכט ווערען אין די ראהמען פון מעגליכקייטען.

דעפ. ראטענשטרייכס פארשלאג אינגאנצען צו שענקען די פערלעגענע שטייערען, איז אפגעווא־רפען געווארען.

דער רעגירונגס־פראיעקט איז אנגענומען גע־ווארען.

עקסצעסען אויף יודען אין וואלאמין

וואלאמין, 22 (טעלעפאניש) זונטאג זעבצן אין וואלאמין פארגעקומען עקסצעסען געגען יודען. א צווילדעוועטער המון האט זיך געלאזען איבער די גאסען און געשלאגען מכות רצח די יודישע פערביי־געהער.

צווישען דער יודישער בעפעלקערונג האט אויס געבראכען א געוואלדיגע מהומה, יודען האבען פער־קלאפט טיר און טויער און זיך נישט געוואגט מעהר צו ווייזען אין די גאסען. עס האט געהערשט אן אמת'ע פאגראם־שטימונג.

פאליציי האט געמאכט א סוף צו די כולי־גאנישע עקסצעסען.

שטורמישע סיים-זיצונג

ווארשא, 22 טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) די היינטיגע סיים־זיצונג איז געווען א שטורמישע.

ביים בעטראכטען די אנקלאגע פון דער אפאזיציע וועגען די פרעסע־קאנפיסקאציעס, האט דעפ. סראמפטשינסקי געהאלטען א שארפע רעדע, אין וועלכע ער האט אויסגעפיהרט, אז מיט די פרעסע־קאנפיסקאציעס דערפיהרט מען צו אן'אונטער־ערדי־שע פרעסע.

דערביי איז געקומען צו א געוואלדיגען טומעל און די אפאזיציע־דעפוטאטען האבען דעמאנסטרא־טיוו פערלאזען דעם זאל.

ביים בעטראכטען דעם רעגירונגס־געזעץ־פראיעקט וועגען עקזעקוציעס פאר שטייער־חובות, האט דעפ. ראטענשטרייך פארגעלעגט אפצולעגען אויף א יאהר דאס אויספיהרען עקזעקוציעס פאר שטייער־חובות פון שטאטישע הייזער.

דער פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען.

ווייטער זענען אפגעווארפען געווארען די פ.פ.ס.'ישע אינטערפעלאציעס וועגען שטאנד־געריכטען און וועגען וואהלען־מיסברויכען.

היינט, דינסטאג, קומט אויך פאר א סיים־זיצונג.

פוילישער באקסער געפאלען טויט

ביי א מעטש מיט א יודישען באקסער

לעמבערג, 22 (טעלעפאניש) זונטאג זע־נען דא פארגעקומען פינאל־קאמפען אין באקס ווע־גען מייסטערשאפט. אין די קאמפען האבען אנטייל־גענומען 5 יודען פון דער באקס־סעקציע „חשמונאי" און 4 פון זיי זענען ערקלערט געווארען אלס מייס־טערס. צו א טראגישען פארפאל איז געקומען בעת'ן קאמף צווישען יודישען באקסער פון שווער־געוויכט גראס און דעם באקסער פון „פאגאן" גאדלעווסקי.

שוין אין דער ערשטער רונדע האט גאדלעוו־סקי זיך אנגעהויבען וואקלען. אין דער צווייטער רונדע האט גאדלעווסקי אריינגעכאפט אזוי פיל קלעפ, אז ער האט זיך קוים געקאנט האלטען אויף די פיס. דער עולם האט דאן אויפגעפאדערט דעם ריכטער, אז ער זאל איבעררייסען דעם קאמף און ערקלערען גראס'ען אלס זיגער. דער ריכטער האט אבער דעם קאמף נישט איבערגעריסען און צוגעלא־זען צו א דריטער רונדע.

גאדלעווסקי האט באלד ביים אנהויב קאמף בעקומען א קלאפ און איז אומגעפאלען און גע־חלש'ט. מען האט איהם גלייך אפגעפיהרט אהיים, וואו ער איז אין עטליכע מינוט ארום געשטארבען.

דעם דאזיגען פאל האבען טונקעלע עלעמענטען געפרובט אויסנוצען צו אן'אנטיסעמיטישער אקציע, און האבען ביזוואוילליג פערשפרייט קלאנגען, אז א יוד האט דער'הרג'עט א פוילישען באקסער.

לעמבערג, 22 (טעלעפאניש) דער טרויער־ריגער פארפאל, וואס בעת א באקס, - מעטש האט דער יודישער „חשמונאי"־באקסער גראס דער־לאנגט דעם פאלאניא־באקסער גאדלעווסקי אזא „נאק אויט", אז גאדלעווסקי איז געפאלען טויט, האט ארויסגערופען אין שטאט א [illegible] איינדרוק, די יודישע ספארט־קלובען האבען צוגעשיקט צו די פוילישע קלובען זייער טיפסטען מיטלייד־געפיהל אבער עס געפינען זיך שוין אנטיסעמיטען, וואס ווילען אויסנוצען די לאגע און מאכען העצע.

פוילישער פריז פאר די „מכבי"-אנטיילנעהמער אין דער מכביאדע

אויסערן-מיניסטער מאכט פערשידענע הנחות

ווארשא, 22 (יט"א טעלעפאניש).

אלס רעזולטאט פון דער קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען פון פארשטעהער פון „מכבי" מיט די פארשטעהער פון מלוכה'שען [illegible] פיז'שער ערציהונג, איז בעשלאסען געווארען צו שטיצען די מכבי־אנטיילנעהמער אין דער מכביאדע.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען 1500 זל. פאר די טרעניניג־לאגערן פון „מכבי", 500 זל. פאר דער ארגאניזאציע „מכבי" און 200 זל. פאר אנדערע צוועקען. ס'זענען אויך בעשטימט געווארען פערשידענע סובסידיעס, באהן־הנחות א. ד. גל.

דער פרעזעס פון „מכבי" האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן אויסערן־מיניסטער, וועלכער האט פערשפראכען צו שטיצען די ענינים פון „מכבי" צו דער מכביאדע, פאר וועלכע ס'וועלען געמאכט ווערען א רייהע הנחות. ס'ווערט בעשטימט א ספע־ציעלער פוילישער פריז פאר די אנטיילנעהמער פון דער מכביאדע.

טארדיע, דער נייער פרעמיער פון פראנקרייך

גיט ערקלערונגען פאר זשורנאליסטען

נייע פוילישע טארפעדא און אונטערוואסער-שיף

שערבורג, 22 (ספ.) דא האט מען ארונטערגעלאזען אויפ'ן ים די נייע אונטערוואסער־שיף „זשביק", וואס איז געבויט געווארען אין פראנקרייך. ביי דער פייערליכקייט זענען געווען פארשטעהער פון דער דיפלאמאטיע, מיליטערישע דעלעגאציעס. דאס איז די דריטע אונטערוואסער־שיף, וואס פוילען בעזיצט, א חוץ דעם בעקומט איצט פוילן אויך א אייגענע טארפעדא־שיף „בוזשא".

א בן-יחיד אומגעקומען ביים שליטלען זיך

בענדין, 22 (טעלעפאניש). א גרופע קינדער. אין בענדין, האבען זיך געשליטעלט אויפ'ן בארג ביי דער סאדזאמטשע גאס. אין א געוויסען מאמענט איז דער שליטען, אויף וועלכער עס איז געפאהרען דער 12־יעהריגער פראזשאק אריינגע־פאלען אין א גרוב פול מיט שטיינער. פראזשאק איז געשטארבען.

דער טראגיש־אומגעקומענער איז געווען א בן־יחיד ביי זיינע עלטערן.

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

היינט, 7 א זייגער אין אווענט קומט פאר

א בעראטונגס-פערזאמלונג

וועגען די פראצענטער פון די ווארשאווער אויס־גאבען. :—: מען בעט אלע צייטונגס־פערקויפער צו קומען פינקטליך.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל

און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעז־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזערע

איבערא - בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייגבערג

38 פיעטריקאווער 38

:— טעל. 143-82 —:

אונזער פריינד

הילארי שטראהוויים

צוליב'ן טויט פון זיין

פאטער

דריקען אויס דעם אויפריכטיגען מיטגעפיהל.

ישראל ראזענבערג,

מ. אלטמאן,

ה. בלומשטיין.

ענטפער פאר דער עפענטליכקייט!

אויף דער אויפפאדערונג פון דעם ניי־געגרינדעטען ביר־האלען־בעזיצער־פעראיין, אז מיר זאלען האלטען מיט זיי א שידס־געריכט, און וואס זיי פא־דערן בריפליך, אז מיר זאלען זיך צוטיילען מיט דעם פעראיינס־געלד, דע־רויף ענטפערן מיר עפענטליך, אז לויט'ן פאראגראף 12 פון אונזערע סטאטו־טען האבען מיר נישט קיין שום יורידישע רעכט אויסצוצאהלען פעראיינס־געלדער מיטגלידער, וועלכע טרעטען ארויס פון פעראיין. דערמיט ערקלערען מיר דעם ענין פאר ערלעדיגט און מעהר פאלעמיזירען וועגען דעם ענין ווע־לען מיר נישט. גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף דעם ביר־האלע־בעזיצער ה' יאנקעל רייכמאן נארוטאוויטש 40 צום לעצטען מאל, אז אין פערלויף פון 7 טעג זאל ער אריינטראגען דעם רעשט פון דער הלואה אין דער סומע פון 129,96 זל. אין אונזער פעראיינס־קאסע. אין געגענפאל וועלען מיר ארויסטרעטען געגען איהם געריכטליך. די פערוואלטונג

פון רעסטאראטארען-פעראיין

1152

„לינת הצדק", לאדז, ציגעל־גאס 17.

פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאג און פון 4 ביז 6 אווענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט.

קווארץ־לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.

237

א געשעפט

מיט א צימער אויף פיעטריקאווער גאס

פון 6־טען שטראפיען ביז אנדזשעיא - גאס

זאפארט אבצוגעבען.

אפפרעגען אין אדמינ. פאר „זאפארט". 1147

אן'אינקאסענט (קע)

ווערט פון זאפארט געזוכט

אין יתומים-הויז

40 זגערזשער 40. 1148

צו מעלדען זיך אין קאנצעלאריע פון 3—2 נאכמ.

כינעזער בעזיגן די יאפאנער ביי שאנכאי

נאך א בלוטיגען קאמף האבען זיך די יאפאנער צוריקגעצויגען

שאנכיי, 22 (ספ. טעל.)) ביי שאנכיי קומען ווייטער פאר פערביטערטע קאמפען, כמעט יעדע שעה הויבען אן די יאפאנער אויף באגנעטען. די כינעזער ענטפערן שנעל מיט קאנטער־אטאקעס. עטליכע דערפער, ווי למשל, קיאנג־וואו, זענען אין משך פון איין טאג 7 מאל איבערגעגאנגען פון האנד צו האנד.

אויפ'ן פראנט ביי טשאנג־וואן דויע'ן די קאמפען שוין 53 שעה אהן איבעררייס. ווי נאר איין צד פערנעהמט א דארף און בעווייזט נאך נישט ווי געהעריג זיך צו בעפעסטיגען, הויבט אן דער צווייטער צד א געגען־אטאק. היינט ארום 3 ביינאכט איז די יאפאנישע פיכאטע ווידער איבערגעגאנגען מיט'ן געשריי „באנזאי" צו א קאנטער־אטאק אויף באגנעטען.

נאנקין, 22 (ספ. טעל.) דער קאמוניקאט פון כינעזישען גענעראל־שטאב שטעלט פעסט, אז אויפ'ן פראנט ביי שאנכיי האבען די כינעזער פערהאלטען אלע זייערע פאזיציעס און אפילו אין געוויסע ערטער פערנומען פון פריהער צוגעגרייטע יאפאנישע פאזיציעס.

בעת די לעצטע קאמפען האבען די כינעזער גענומען 500 געפאנגענע.

ביז איצט איז נאך נישט געלונגען פעסטצושטעלען די גרויס פון די קרבנות.

שאנכיי, 22 (ספ. טעל.)) די לאגע אין שאנכיי האט איצט אנגענומען א גאנץ נייע ווענדונג. דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" דערצעהלט, אז נאכ'ן הוראגאן־פייער, וואס די יאפאנער האבען געעפענט אויף די כינעזישע פאזיציעס און נאך דעם נישט־געלונגענעם אטאק, וואס די יאפאנער האבען דערנאך געוואלט דורכפיהרען. זענען די כינעזער אריבער צו א גענעראלען קאנטער־אטאק, צו וואס זיי האבען זיך שוין צוגעגרייט זייט 8 טעג.

מיט'ן קאנטער־אטאק פיהרט אן דער כינעזישער גענעראליסימוס טשאן־קייטשעק פערזענליך.

די כינעזער האבען אין משך פון דער נאכט געווארפען א האגעל פון פייער אויף די יאפאנישע פאזיציעס און קריגס־שיפען און דערנאך זענען 20.000 כינעזער ארויס אויף באגנעטען, דער קאמף האט אנגענומען א מורא'דיגען כאראקטער. די כינעזער שטופען ארויס די יאפאנער פון אלע ליניעס, אזוי, אז די כינעזער געפינען זיך שוין צוריק ביים ברעג פון טייך, וואס ציהט זיך צו דרום פון שאנכיי, און די יאפאנער געפינען זיך שוין צוריק אויף דער אנדערער זייט.

די כינעזער האבען זיך בעפעסטיגט אויף די פערנומענע פאזיציעס און איצט קומט ווייטער פאר א העפטיגער ארטילעריע־קאמף אויף ביידע זייטען טייך.

עס זענען דא מאסען קרבנות פון ביידע זייטען.

טאקיא, 22 (ספ. טעל.) נעכטען האט דער יאפאנישער אויסערן־מיניסטער ווידער אויפגענומען די באטשאפטער פון פראנקרייך, ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען און פאר זיי אפגעגעבען נייע ערקלערונגען וועגען דער לאגע.

דער יאפאנישער מיניסטער האט בעזיכערט די גרויסמאכטען, אז יאפאן האט אבסאלוט נישט בדעה ארויסצוטרעטען פון פעלקער־בונד, אויך גאראנטירט זי, אז זי וועט נישט פערנעהמען אויף שטענדיג ווי... ס'איז טיילען פון כינע צו דרום פון דער גרויסער וואנד, און זי וועט אויך נישט אנעקסירען פאר זיך א טייל פון מאנדזשוריע. ס'זענען אויך פאלש די ידיעות, אז יאפאן הויבט אן אנ'אקציע געגען דער רוסישער רעגירונג, כדי צו פערנעהמען די מאנדזשורישע מזרח־באהן.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.) מען מעלדעט, אז די שלאכטען אין כינא, ביי שאנכיי, קומען כסדר פאר. כינא האט בעקומען שטארקע הילף. מען ווייסט נישט פון וועלכע קוועלען. די יאפאנישע ארמעע האט גרויסע פערלוסטען אין הרוגים און פערוואונדעטע. מען זאגט, אז די הילף, וואס כינא בעקומט שטאמט פון סאוויעט־רוסלאנד, וועלכע וויל זיך נישט אפען אנגאזשירען אין א מלחמה געגען יאפאן. אבער זי שטיצט כינא אין געהיים, ליפערנדיג פאר איהר הארמאטען, קריגס־עראפלאנען און אנדערע געוועהר.

מאפע צום גענעראל־אנגריף פון די יאפאנער אויף שאנכיי

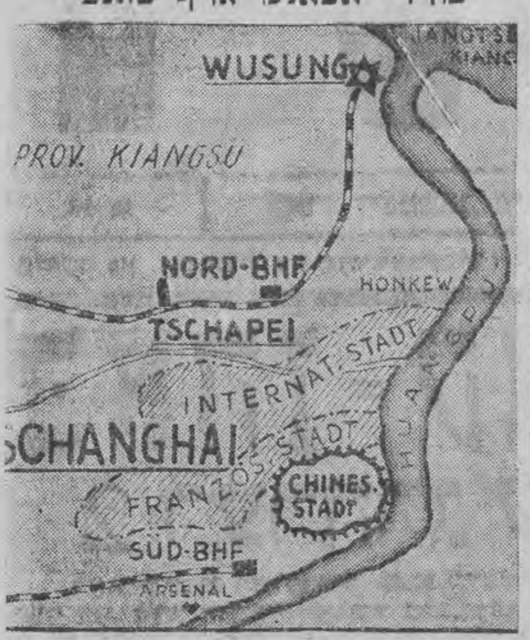

הכנות צו די פרעזידענטען־וואהלען אין דייטשלאנד

די וואהלער־רשימות ווערען צונויפגעשטעלט לויט די קארטאטעקעס

א פאטער האט פערמויערט זיין זוהן אין א קעלער

ווארשא, 22 טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א שרעקליכע ענטדעקונג איז געמאכט געווארען אין א דארף הינטער ווארשא.

בעת'ן איבערבויען א הויז, וואס האט אנגעהערט צום פערשטארבענעם סאלטיס אנטאני פאר בוס, האט מען אין א פערמאכטען קעלער זיך אנגעשטויסען אויף א שקעלעט, וואס איז געווען צוגעמויערט מיט קייטען צו דער וואנד.

די אויספארשונג, וואס איז ארום דער זאך פערפיהרט געווארען, האט פעסטגעשטעלט א גרויזאמע געשיכטע.

דער פערשטארבענער סאלטיס האט געהאט א גייסטיג־קראנקען זוהן. אין א געוויסען מאמענט האט דער פאטער דעם אומגליקליכען זוהן אראפגעפיהרט אין קעלער, צוגעשמידט איהם צו דער וואנד מיט קייטען און דאן פערמויערט דעם איינגאנג אין קעלער. דער אומגליקליכער איז, נאטירליך, געשטארבען פון הונגער.

אויך אין ווארשא האלט עס ביי א שטרייק

געגען דער עלעקטראווניע

ווארשא, 22 (טעלעפאניש)

אין צוזאמענהאנג מיט דער שווערער פינאנציעלער לאגע, וואס האט זיך שוין אויך אנגעהויבען ארויסרייסען אין די ביז איצט פרעמגליכע קרייזען, איז ענטשטאנען א בירגער־קאמיטעט, וואס האט דעם צוועק דורכצופיהרען א קאמף מיט'ן יקוקות אויף עלעקטריע.

ווי די לעזער איז, מסתמא, בעוואוסט, ציהט זיך שוין א לענגערע צייט אנ'„עלעקטרישער" שטרייק אין פיעטרקאוו. פון דארט האט זיך דער שטרייק איבערגעכאפט קיין ראדאמסק. סקאזשיסקא און אז. וו. אומעטום האט די בעפעלקערונג ערקלערט א שטרייק דער עלעקטראווניע. פאדערענדיג צו רעדוצירען די פרייזען.

דער ווארשאווער אזוי־גערופענער „עלעקטרישער" קאמיטעט, וועלכער האט זיך די טעג געבילדעט, רופט אויף דינסטאג א גרויסען מיטינג אין איינעם פון די גרעסטע היגע זאלען. לויט די ביז־איצטיגע בעשפרעכען ווייזט זיך ארויס, אז צום עלעקטרישען שטרייק איז גרייט צוצושטעהן נישט דקוויז די פריוואטע בעפעלקערונג, נאר אויך א טייל פאבריקאנטען, וועלכע זענען גרייט זייער סאלידאריטעט אויסדריקען דורך איבעררייסען אויף 1 טאג צו עטליכע שעה זייערע פאבריקען.

דער „עלעקטרישער" קאמיטעט שטעהט איצט אין קאנטאקט מיט אלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, מיט זיי לאקאטארען־פעראיינען און אז. וו.

דער עלעקטרישער שטרייק דארף אויסברעכען גלייכצייטיג אין דער גאנצער שטאט. דער טאג פון שטרייק וועט פראקלאמירט ווערען איבער מארגען אויפ'ן מיטינג.

געשטארבען א וועטעראן פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין רומעניען

בוקארעשט, 22 (... טעלעגראפיש).

אין יאסי איז געשטארבען דער וועטעראן פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין רומעניען, הערניק שיין. דער פערשטארבענער איז געווען איינער פון די גרינדער פון דער חיבת־ציון ... אין רומעניען.

בלוטיג געשלעג אין שיסעריי אויף דער ווארשאווער אוניווערזיטעט

געווארפען טרעהרען־באמבעס.—7 פערוואונדעטע

ווארשא, 22. (טעל.) אויף דער ווארשאווער אוניווערזיטעט איז עהרענעכטען אויסגעבראכען א בלוטיג געשלעג צווישען די סטודענטען, וואס האט אנגענומען אזא שטורמישען כאראקטער, ווי נאך קיינמאל נישט. דאס געשלעג איז פארגעקומען ביי די פאלגענדע אומשטענדען.

אין דער הילפס־ארגאניזאציע פון די פוילישע סטודענטען „בראטניא פאמאץ" קומען איצט פאר וואהלען און אויף אווענד איז אין איינעם פון די זאלען אין אוניווערזיטעטס־בנין פארגעקומען א וואהל־פערזאמלונג. די דיסקוסיע אויף דער פערזאמלונג איז געפיהרט געווארען זעהר לייד ענשאפטליך און אין א זעהר געהייצטער שטימונג. די מעהרהייט האבען געהאט די ענדעקעס. די סאנאציא־טארישע ארגאניזאציע „לעגיאן מלאדיך" איז אויף דער פערזאמלונג געווען אין דער מינדערהייט.

אין א געוויסען מאמענט האט מען פון הויף דורכ'ן פענסטער אריינגעווארפען אין זאל שטינק־באמבען. גלייכצייטיג איז אויסגעבראכען א העפטיג געשלעג און עס האבען זיך דערהערט רעוואלווער־שאסען.

די סטודענטען האבען מיט געביילטע פויסטען זיך געווארפען איינער אויפ'ן צווייטען און האבען אהן רחמנות זיך געשלאגען. אלטע אוניווערזיטעטס־בעאמטע דערצעהלען, אז אזוי ברוטאל און ריכטלאז האט מען זיך נאך קיינמאל נישט געשלאגען אין דער אוניווערזיטעט.

בעת'ן געשלעג איז די איינריכטונג ... זאל אין א גרויסער מאס פערניכטעט געווארען.

אויפ'ן ארט פון די געשעהעניש איז באלד געקומען פאליציי. די ארויסגערופענע ניכע הילף האט באנדאזשירט די געליטענע. דערונטער 7 מיט שווערע וואונדען. 3 פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

דאס בלוטיגע געשלעג האט נאך אלץ נישט בעשטיגט די געמיטער פון די סטודענטען או די פערזאמלונג, וואס איז בעגייט געווארען נאכ'ן פערבאנדאזשירען די קרבנות, איז ווייטער פארגעזעצט געווארען און האט געדויערט ביז שפעט ביינאכט.

ארום האלב 3 ביינאכט האט זיך די פערזאמלונג געענדיגט מיט א נצחון פון די ענדעקעס.

ארויסגעהענדיג, האבען די ענדעקעס געטראגען אלס טראפעען פיס און אנדערע טיילען פון צובראכענע ...-שטיקער.

הלאנג־קינא־טעאטער
APOLLO
היינט פרעמיערע!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
1) „דער טייוועל פון די ימים"
מעכטיגע ים־דראמע. אין די הויפט־ראלן:
Charles Bickford, Roquel Torres, Nils Asther
2) „אין לאנד פון זייפערנעם לייב"
גרויסער עקזאטישער פילם.
נעכסטער פראגראם: Laurel i Hardy אין פילם „יאנקא מוזיקאנט"
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
אלעע 1־טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן
גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט־טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.
היינט, דינסטאג — נור 1 פארשטעלונג 9.45 אין אווענד
ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון 25־טען יובילעאום־פראגראם
„שמחות ביי יודען"
אין 2 טיילען, 14 בילדער.
1) פראלאג, 2) בין מנחה למעריב, 3) וואלס, 4) קבצנזאהן און הונגערמאן אין 1932, 5) וויא, פערדעלען.. 6) אבריש און דאבריש 7) שמענדריקעס, 8) געראנגעל, 9) שרה־באנדע, 10) אלע זענען גוט, 11) איגדרא, 12) ראוי לחופה, 13) דער ארעסטאנט פון נאוואמיעסקא, 14) לאדז אויפ'ן הימעל
טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אפערזשאנעק, א. גאלדפאדען און פ. פיאראראוו. מוזיק: קאמפ. דוד בייגעלמאן, ס. ליפש און פאלקס־מאטיוען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דיגה מאטיס. רעזשי ש. דזשיגאן און י. שומאכער. קאנצערט מייסטער: ש. ביינעלמאן. ביגע־אינספ מ. קאן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, ל. ריינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער און א ...לישער טאנץ־קווארטעט.
די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

אומרוהען צווישען די שטרייקענדע קויהלען-ארבייטער אין אויבער-שלעזיען

ס אָ ס נ אָ ו י ץ, 22 (טעלעפאָניש) היינט זענען פאָרגעקומען עטליכע מיטינגען פון די שטרייקענדע קויהלען-אַרבייטער. עס איז געקומען צו צוזאַמענ־שטויסען מיט פּאָליציי, אויף וועלכע מ'האָט גע־וואָרפען שטיינער.

ביים גרובען "טשעלאַד" איז פאָרגעקומען אַ מיטינג. אַ פרוי האָט געהאַלטען אַ שטאַרקע העצע־רישע רעדע.

ב ע נ ד י ן, 22 (טעלעפאָניש). אין דער קויהלען-גרוב „קסאַווערא" ביי בענדין האָט זיך פערזאמעלט א המון פון לערך 200 פערזאָן. עס איז אַנגעקומען א פאָליציי-אָפּטיילונג פון 8 פערזאָן און אויפגעפאָדערט די פערזאמעלטע זיך פונאַנדער־צוגעהן. ווען דער המון האָט נישט געפאָלגט, האָט די פּאָליציי אַנגעהויבען פונאַנדערטרייבען די פער־זאמעלטע מיט די גומי-שטעקענס און קאָלבעס. דאן זענען זיך די פערזאמעלטע פונאַנדערגעגאַנגען, אָבער באַלד דערנאָך האָבען זיי זיך צוריק אָנגע־הויבען צונויפצוקומען אין קליינע גרופּעס; דאָס מאָל האָט שוין זייער צאָהל דערגרייכט ביז 1000.

פון המון האָבען אָנגעהויבען פאלען אויף די פּאָליציאַנטען שטיינער. ס'האָט אויך אָנגעהוי־בען וואַרפען שטיינער פון א דערביי־איגען הויז, או פון הינטער א פּלויט האָבען זיך זאָגאר דער־הערט רעוואָלווער-שאָסען.

די פּאָליציי האָט דאן אויסגעשאָסען אין דער לופט כדי אָפּצושרעקען דעם עולם. ווען דאָס האָט אָבער נישט געהאָלפען, האָט די פּאָליציי דאָ שוין אויסגעשאָסען אין המון. דער 20 יעהרי־גער דאַניעל קאַידאַ איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט, און דער 22-יעהריגער מאַריאַן אדאמטשיק איז שווער פערוואונדעט געוואָרען און באַלד דער־נאָך געשטאָרבען אין שפּיטאָל; דער 21-יעהריגער יוזעף צאַלנאַ האָט בעקומען א לייכטערע וואונד.

טראָץ דער שיסעריי, איז זיך דער המון דאָך נישט פונאַנדערגעגאַנגען און האָט ווייטער אטאַ־קירט די פּאָליציי מיט שטיינער. די פּאָליציאַנטען האָבען זיך פערטיידיגט מיט די גומענע שטעקלעך, ביז עס איז אָנגעקומען הילף און דאן איז די אָרדנונג צוריקגעשטעלט געוואָרען. צוליב זייערע שטאַרקע העלמס איז פון די פּאָליציאַנטען קיינער נישט פערוואונדעט געוואָרען.

ק אָ ט אָ ו י ץ, 22 (ספּ.) דאָ איז פאָרגע־קומען א צוזאמענפאָהר פון די דעלעגאַטען פון צענ־טראַלען סאָציאַל-אַרבייטער-פעראיין. אין צוזאמענ־פאָהר האָבען זיך בעטייליגט לערך 100 דעלעגאַטען.

עס איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָקלאַמירען דאָנערשטאָג 6 פריה א שטרייק אין דער אויבערשלעזישער הוטע-אינדוסטריע, אלס צייכען פון סאָלידאַריטעט מיט'ן שטרייק אין דאָמ־בראָווער קויהלען-ראַיאָן.

חוץ דעם איז בעשלאָסען געוואָרען צונויפ־רופען אויף מיטוואָך, דעם 24-טאָן ד. ח. פערזאמ־לונגען פון די פערסאָנאַלען אין אלע הוטעס פון אויבערשלעזיען, כדי אָנצונעהמען שטרייק בעשלוסען.

אין דער קויהלען-גרוב „שאַרלאָטא" ביי ריבניק איז פאָרגעקומען א מיטינג פון 3000 אר־בייטער, וואָס האָט געטראָגען זעהר א שטורמישען כאַראַקטער. די פערזאמעלטע האָבען פּראָטעסטירט געגען שליסען די „שאַרלאָטא" און האָבען ארויס געשיקט א געהעריגע רעזאָלוציע צו דער מאכט.

וו אַ ר ש א, 22 טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) קיין ווארשא איז געקומען דער אָנ־פיהרער פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון די קויהלען-אַרבייטער, ה' סטאַנטשיק, וועלכער האָט ערקלערט, אַז עס וועט נישט אַרויסגערופען ווערען קיין „שוואַרצער" שטרייק. ד. ה. אַז די מאַשינען וועלען נישט אָפּגעשטעלט ווערען.

רעדוצירטער ארבייטער האט געמאכט אַן אויפרייס

5 דערהרג'עטע און צעהנדליגער פערוואונדעטע

פ ר אָ ג, 22 (ספּ.) אין איינעם פון די שטיינברעכעריי'ען ביי אוסיג איז פאָרגעקומען א שרעקליכער אויפרייס, בעת וועלכען 5 אַרבייטער זענען דערהרג'עט געוואָרען און עטליכע צעהנדליג זענען פערוואונדעט געוואָרען. בעת דער אויספאָר־שונג האָט זיך ארויסגעוויזען, אז דעם אויפרייס האָט ארויסגערופען איינער פון די רעדוצירטע ארבייטער. דער דאָזיגער ארבייטער האָט שבת געארבייט זיין לעצטען טאָג אין דער שמידעריי. ווען א בעאמטער פון דער פאבריק איז צוגעקומען איהם מעלדען, אז פון מאָנטאָג דאַרף ער שוין נישט קומען צו דער ארביים.

דער ארבייטער האָט דאן ארויסגעוואָרפען א ברענענדיגע שוועבעלע אויף א דינאמיט-פעקעל.

אין א מינוט ארום איז פון דער גאנצער געביידע געבליבען א חורבה. פון די פערוואונ־דעטע זענען שוין 2 געשטאָרבען אין שפּיטאָל.

דערשאָסען דעם ריכטער און פערוואונדעט די שפּילער

שיסעריי בעת אַ פוטבאָל-מעטש

מ א ר ס ע ל, 22. (ספּ. טעל.) אין פערפּיניאן איז נעכטען בעת א פוטבאל-מעטש געקומען צו א בלוטיגע סצענע. איינער פון צושויער, וועלכער איז נישט געוועזען צופרידען מיט די ענטשיידונגען פון ריכטער, האָט בליץ-שנעל ארויסגעכאפּט א רעוואָל־ווער, אָפּגעגעבען צו איהם 2 שאָסען און איהם שטערבליך פערוואונדעט; פון די קוילען איז אויך שווער פערוואונדעט געוואָרען איינער פון די שפּילער.

דעם שיסער איז געלונגען זיך אויסצומישען מיט'ן גרויסען המון און נעלם צו ווערען. אלע בע־מיהונגען פון דער פּאָליציי צו כאפּען דעם שיסער, האָבען זיך אויסגעלאָזען מיט גאָרנישט.

שטורמישע דעבאַטען פון אגודה-פראקציע אין ווארשאווער קהלה

וו א ר ש אָ, 22 (טעלעפאָניש) עס איז פאָר־געקומען א בעראַטונג אין לאָקאַל פון דער אגודה. די דאָזאַרעס קאמינער, לערנער און רונדא האָבען אָפּגעגעבען בעריכטען וועגען דער טעטיגקייט פון דער פערוואַלטונג.

געגען די בעריכטען זענען אָבער שאַרף ארויסגעטרעטען די פרנסים ווײַדענפעלד און דער פרנס פון די „פּועלי-אגודת ישראל" ה' סענדיק. בעזונדערס שארף איז ארויסגעטרעטען דער לעצטער וועלכער האָט געהאַט טענות צו די אגודה'שע דאָזאַרעס, פאַרוואָס זיי גיבען געלד דעם ברית טרומפעלדאָר און פאר'ן יודישען טעאַטער.

ה' משולם קאמינער איז געוואָרען אזוי אויפגעבראַכט אויף סענדיק'ן, אז ער האָט געשריי־גען אויף איהם:

„עזות פנים"! שייגעץ"! „מחוצף"!

כדי צו בערוהיגען די צעהיצטע געמיטער האָט פרנס זישע פרידמאַן פאָרגעלעגט, אז מען זאָל ארויסגעבען א קאָמוניקאַט, אז די אגודה האָט נישט געשפּיצט „ברית טרומפעלדאָר" און נישט דאָס יודישע טעאַטער. געגען דעם איז אָבער ארויסגעטרעטען דער אגודה'שער דאָזאָר ה' פּיזשיץ וועלכער האָט געפרעגט, ווי אזוי מען קאָן ארויס געבען ליגנערישע קאָמוניקאַטען, בשעת אין דער אמת'ן האָבען די אגודה'שע דאָזאָרעס יאָ געשטימט פאר'ן יודישען טעאַטער?

דער רעזולטאַט דערפון איז געווען, אז ה' משולם קאמינער האָט זיך אָנגעגעבען אין דעמיסיע און איז שוין פון פרייטאָג נישט געווען אין דער קהלה. מען ווייזט אָן אויף דער סיבה פון די ארומרייסענישען דאָס, וואָס עס איז נישטאָ אין ווארשאָ דער פיהרער פון דער אגודה ר' איטשע מאיר לעווין.

ווי מען שמועסט, זאָל מען האָבען נעכטען געשיקט א טעלעגראמע צו ר' איטשע מאיר לעווין, וועלכער געפינט זיך איצט מיט'ן גערער רבין אין ארץ-ישראל, אז ער זאָל תיכף קומען קיין ווארשאָ.

——=)x0:(——

1 מיליאָן דאָלאַר פון אמעריקא פאר פוילישע יודען

פערבאנד פון פוילישע יודען פון אמעריקא הויבט אן אַן'אַקציע צו העלפען יודען אין פוילען

נ י ו - י אָ ר ק 22 (ספּ.) דער פערבאנד פון פוילישע יודען אין אמעריקא האָט בעשלאָסען שוין אָנצוהויבען א פּראָפּאגאנדע צווישען די פוילישע יודען אין אמעריקא, אז זיי זאָלען שטיצען זייערע אָרעמע קרובים אין פוילען אויף פסח. דער פער־באנד שיקט פונאנדער צו אלע אָפּטיילונגען בריף, אז נישט קוקענדיג אויף דעם קריזיס אין אמעריקא זעלבסט, דאַרף מען אָבער נישט פערגעסען, אז די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען אין פוילען איז א זעהר טרויעריגע, און יעדער מוז זאָפאָרט שיקען הילף פאר זייערע נאָהענטע. מע וועט אויך פיהרען א פּראָפּאגאנדע צו שיקען הילף פאר סתם יודען אין פוילען. אפילו פאר אזעלכע, וואָס האָבען נישט אין אמעריקא קיין קרובים. אויך די יודיש-אמערי־קאנער צייטונגען וועלען אנטייל-נעהמען אין דער דאָזיגער פּראָפּאגאנדע וועגען הילף פאר פוילישע יודען. מען גלויבט, אז נישט קוקענדיג אויפ'ן קריזיס, וואָס געלונגען צו ווירקען, אז קיין פוילען זאָל געשיקט ווערען פון אמעריקא 1 מיליאָן דאָלאַר שפּעטער.

רייכער יודישער יורש שטארבט פון הונגער און קעלט

וו א ר ש אָ, 22 (ספּ. טעל.) א בעקאנטער גראָכאָווער יודישער גביר – ראָטבארד, האָט נאָך זיין טויט איבערגעלאָזט אַ ירושה פון 2 גרויסע הייזער און 2 פּלעצער. אויף איינעם פון ראָט־באַרדס יורשים, דעם 39 יעהריגען זוהן מרדכי, איז אויסגעפאַלען א טייל ירושה אין דער ווערט פון 300 טויזענד זל. האָט אָבער פּאַסירט אַן'אומגליק מיט'ן רייכען יורש. ער איז אַראָפּ פון זינען. זיין שטיף-מוטער און זיינע 2 שוועסטער אסתר זאַק־טרענער און לאה דרומלעוויטש האָבען נישט לאַנג געטראַכט און דעם קראַנקען ארויסגעוואָרפען פון שטוב, ראָס הייסט פון גראָכאָווסקא 89, צו וועל־כען דער אומגליקליכער גופא איז געווען א יורש. דער קראנקער האָט זיך אזוי לאַנג געוואַלגערט אויף דער גאַס, ביז א פּאָליציאַנט האָט איהם גע־נומען אין קאָמיסאַריאַט און מען האָט איהם אָב געשיקט אין משוגעים-הויז. צוליב דעם, וואָס די פאַמיליע האָט אָבער נישט געוואָלט פאר איהם צאָהלען, האָט מען איהם, נאָך א געוויסער צייט צוריק אָבגעשיקט פון שפּיטאָל.

דער רייכער הויז- און פּלעצער-יורש האָט זיך דאָן אָנגעהויבען ווידער אַרומוואַלגערען אָהן א דאַך איבערן קאָפּ, אַן'אָבגעריסענער און הונגערי־גער.

ענדליך האָט זיך מיט דער זאַך פאַראינטע־רעסירט דער גראָכאָווער רב, וועלכער האָט, צו־זאמען מיט איינינע בעלי-הבתים, אריינגעטראָגען דעם קראנקען אין זיין שטוב. די שטיף-מוטער מיט די שוועסטער האָבען איהם ווייטער בשום אופן נישט אריינגעלאָזען.

די רציחה איז שוין געווען אזוי גרויס, אז עס האָט זיך ווידער אריינגעמישט פּאָליציי, וועלכע האָט געצוואונגען אריינצונעמען דעם קראנקען אין שטוב אריין. ווי נאָר אָבער די פּאָליציי איז אוועק, האָט מען דעם קראַנקען ווידער אַרויסגעוואָרפען אויף די טרעפּ. אַנ'ערשעפּטער און צובראָכענער, איז דער יונגערמאַן ענדליך אויף די טרעפּ גע־שטאָרבען.

דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אז דער רייכער יורש איז געשטאָרבען פון קעלט און הונ־גער...

וועגען דער גאנצער אויסטערלישער געשיכ־טע האָט מען מיטגעטיילט דעם פּראָקוראָר. די שטיף-מוטער מיט די שוועסטער ווערען צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

דעם רעקאָרד
האָט געשלאָגען
די מאָדערנסטע פּערפומעריע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TELEFON 175-92
פון רעדוצירען די
פּרייזן פון אַלערליי
קאָסמעטיק
וועלכע בעזיצט היינט צו טאָג דעם רייכסטען
אויסוואהל פון די נייעסטע
פּערפומען און קאסמעטיק
און אַלעס צו שטוינענד ביליגע פּרייזען.
פאַר אנגראָסיסטען
ספּעציעלער ראַבאַט

ALGEMEENE KUNSTZIJDE UNIE N. V. ARNHEM
(Enka)
poleca sztuczny jedwab normalny i cienkoprzędny z połyskiem i matowy oraz krepę
Przedstawiciel na Polskę: JEKABS JAKOBSONS, Łódź, Piotrkowska 271
Tel. Nr. 128-92
1126

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 23 פעברואר 1932

אוואנטורע און א דראהונג

אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען פון פעלקערבונד-ראט האט זיך אפגעשפילט א העכסט דראמאטישע סצענע. דער דעלעגאט פון כינע האט זיך געווענדט צום פרעזידענט פון דער סעסיע, דעם פראנצויזישן סענאטאר פאל באנקור און האט צו איהם געזאגט: מיר האבען ידיעות, אז אין עטליכע שעה ארום וועט זיך אנהויבען די גרויסע שלאכט ביי שאנכאי, אין וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען צעהנדליגער טויזענטער סאלדאטען. דאס לעבען פון טויזענטער מענשען שטעהט אין סכנה. זעהט אויסצומיידען די בלוט-פערגיסונג. די ווערטער האבען געמאכט און האבען געמוזט מאכען א קאלאסאלען איינדרוק. דא האט זיך דערפיהלט דער אטעם פון שלאכט-פעלד, איבער דעם זיצונגס-זאל האבען ווי געשוועבט די צום טויט פעראורטיילטע מענשען פון ביידע צדדים. אלע זענען געווען גערירט. אבער דער פארזיצער פון דער סעסיע האט נישט געקאנט טון עפעס אנדערש ווי ענטפערען דעם כינעזער, אז ער איז נישט אימשטאנד גארנישט צו טון. ער ווייס, אז די לאגע איז א טראגישע, אבער ער קאן גארנישט פעראנדערן, נישט אננעהמען קיין מיטלען, וואס זאלען זיין אין הכּבּם פון ביידע צדדים.

דאס איז נישט דאס ערשטע מאל, וואס דער כינעזישער דעלעגאט ברענגט אריין א בעזונדערען טאן אין די פערהאנדלונגען פון דער ענטוואפנונגס קאנפערענץ, א טאן, וואס בעלייכט דעם גאנצען טראגיזם פון דער לאגע, אין וועלכער עס געפינען זיך די פעלקער און מלוכות אין רעזולטאט פון דער פאטאלער פאליטיק פון זייערע פיהרער.

בעת עס זענען געהאלטען געווארען די דעקלאראציעס פון די מלוכה-פארשטעהער נאך דער ערעפנונג פון דער קאנפערענץ האט גענומען א ווארט אויך ד"ר פערטרעטער פון דער כינעזישער רעפובליק און האט געזאגט, אז די ערקלערונג פון דער כינעזישער דעלעגאציע וועט זיך אונטערשיידען פון די ערקלערונגען פון די אנדערע דעלעגאציעס אין דאס וועט געשעהן צוליב דעם שווערען נאציאנאלען קריזיס, וועלכען כינע לעבט איצט איבער. דאס כינעזישע פאלק איז בכלל זעהר א פרידליך פאלק, אבער דא וועט עס ארויס-טרעטען אלס אנהענגער פון דער ווייטגעהענדיג-סטער בעוואפנונג.

כינע, האט ווייטער געזאגט דער דעלעגאט, האט אין משך פון איהר טויזענדיעהריגער געשיכ-טע איבערגעלעבט פיל שטורמען, דאס לאנד וועט דעריבער איבערלעבען אויך דעם איצטיגען קריזיס. אבער דאס פאלק וועט פון קריזיס ארויסגעהן מיט נייע שטימונגען און מיט א נייער פסיכאלאגיע. און אויף דער דאזיגער נייער פסיכאלאגיע וועט געבויט זיין די נייע אריענטאציע פון דער כינעזישער אויסערליכער פאליטיק. אויב די פאקטען פון פעל-קערבונד און פון קעלאג'ן וועלען זיך ארויסווייזען פאר אומעכטיג צו פערטיידיגען א שוואך פאלק פאר אנ'אנפאל מצד א שטארקערען, אויב עס וועט נישט זיין קיין זיכערקייט, אז דער מעכאניזם פון פערטיידיגען דעם בעפאלענעם וועט ווירקליך גע-לאזט ווערען אין גאנג, נאר ער וועט בלייבען אויפ'ן פאפיר, דאן וועט דאס כינעזישע פאלק זיין געצוואונגען אין דער ערשטער רייה צו שאפען א גענוג שטארקע ארמעי, וואס זאל זיין בכוח צו שיצען די טעריטאריאלע גאנצקייט פון לאנד און די אומאפהענגיגקייט פון דער כינעזישער מלוכה.

אט דאס האט געזאגט דער פערטרעטער פון כינע. און עס דאכט זיך, אז די פיהרער פון די מלוכות, וואס זענען זיך צונויפגעקומען אין גענף, וואלטען געדארפט מיט דער גאנצער ערנסטקייט און אויפמערקזאמקייט זיך איינהערען צו די דאזיגע ווערטער פון דעם כינעזישען דעלעגאט. ווייל סוף כל סוף איז כינע א לאנד מיט א בעפעלקע-רונג פון 400 מיליאן און אפשר נאך מעהר מענ-שען און אונטער דעם איינפלוס פון די געשעהעני-שען אין מאנדזשוריען און שאנכאי און דעם באנ-קראט פון פעלקערבונד, קאן דאס נאציאנאלע גע-פיהל, וואס איז שוין לאנג דערוועקט געווארען אין כינעזישען פאלק, ברענגען צו אזא אויסברוך פון האס צו אלעמען. וואס איז נישט כינעזיש, אז מיט דעם דאזיגען האס וועלען זיך קיין שום הארמאני-שע קאנען געבען קיין עצה. פ. פ. ק.

אנטיסעמיטיזם פון געשריי און אנטיסעמיטיזם פון טאט

וועלכער פון זיי איז געפעהרליכער?

צווישען דער ענדעקישער און סאנאטארישער יוגענד קומט פאר א מין קאנקורס בנוגע דעם, ווער עס איז א בעסערער אנטיסעמיט, ווער עס ערפילט בעסער די תּורה פון אנטיסעמיטיזם. די סאנאטארישע יוגענד האלט, אז די ענדעקעס זענען אנטיסעמיטיש בלויז מיט'ן מויל, אז זיי מאכען מעהר געשריי און פון זיי איז צו זעהן ווייניג מעשים, בעת טאטען דאס איז דער עיקר. דער פארוואורף איז נישט קיין בערעכטיגטער. מיר האבען געזעהען און זעהען טאג טעגליך די ענדע-קעס און זייער יוגענד ביי טעטיגער און טיכטיגער ארבייט אויפ'ן אנטיסעמיטישען באדען. אבער די סאנאטארישע יוגענד, דער פערבאנד זייערער „לעגיאן מלאדיך" האט דאך געהאלטען פאר נויטיג אויפ'ן לעצטען צוזאמענפאהר זיינעם צו פראקלא-מירען די נויטווענדיגקייט פון אנטיסעמיטיזם פון טאט, אנשטאט דעם אנטיסעמיטיזם פון געשריי און פון ווערטער.

וועלכער אנטיסעמיטיזם איז ערגער און פאר אונז געפעהרליכער? אט די פראגע שטעלט אין אנ'ארטיקעל אין „נ. ס." דעפ גרינבוים, וועלכער שרייבט צ. א.:

די שרייעוודיגקייט פון דער יודענפרעסערי-שער אגיטאציע, די ברוטאלקייט פון די לאזונגען, וואס ווערען פראקלאמירט דורך די אנטיסעמיטען פון געשריי, דערוועקט ביי די יודען נישט נאר שרעק, נאר ניכער אנ'עקעל, צארן, וואכזאמקייט און דערמיט אויך די גרייטקייט זיך צו פערטיידי-גען. די ווירקזאמקייט פון דאזיגען אנטיסעמיטישען געשריי איז אייגענטליך א פאזיטיווע, הגם זי רופט צייטענווייז ארויס א פאניק, ווייל קיינער קען זיך דעמאלס שוין נישט געגארען, קיינער קען שוין נישט גרינגשעצען די דראהענדע לאגע און נישט זעהען די צילען, וועלכע עס שטעלט זיך דער אנטיסעמי-טיזם. די נויטווענדיגקייט פון צוזאמענגעהמען די כּוחות פאר פערטיידיגונג ווערט פאר אלעמען קלאהר.

דאס צוברעכען דעם דאזיגען פערטיידיגונגס-פראנט, דאס אויספיינערן זיך פאר די אנטיסע-מיטען, וועלכע הערען נישט אויף צו רעדען וועגען פערניכטען די יודען, וועגען באיקאט פון יודישען האנדעל, וועגען נישט צולאזען צו ארבייט אין די פרייע פראפעסיעס, ווערט דעמאלט פערשטענדליך פאר אלעמען און ווערט אפגעשאצט אלס פערראט. די שפאנונג פון שנאה רופט ארויס א געהעריגע שפאנונג פון סאלידאריטעט און אפפערווילליגקייט אין פערטיידיגונגס-קאמף אפילו ביי מענשען, וועלכע ווערען דורך דער דאזיגער שנאה נישט בעריהרט און וועלכע שטעהען איבער די גרעניצען פון איהר דערגרייכבארקייט. דער לאגער פון די פערטיידיגער פון בעדראהטען יודענטום וואקסט אין די כּוחות און דער גייסט ווערט ביי איהם שטארקער.

ווען ס'איז נישטא קיין געשריי, נאר עס זענען פאראן מעשים, ענטשטעהען באלד אילוזיעס, עס וואקסט די איבערצייגונג, אז די ליידענשאפטען האבען זיך בערוהיגט, אז די אנטיסעמיטישע שפא-נונג איז אפגעשוואכט געווארען. די אנטיסעמיטישע מעשים דערגרייכען נישט אזוי שנעל צום בע-וואוסטזיין פון דער געזעלשאפט ווי די יודענפרע-סערישע אגיטאציע, זייער ווירקונג איז נישט אזוי שטארק. זיי שטעלען נישט פאר מיט זיך א גאנצעס, וואס זאל זיין פעהיג אויפצוטרייסלען דאס יודענטום. די מעשים זענען צושטרייט, טיילמאל דערגרייכען זיי נישט דעם ציל, ערשט נאך א געוויסער צייט, צו-זאמענסומירט ווייזען זיי ארויס די רעזולטאטען — דאס ארויסשטויסען יודען פון דעם אדער פון דעם אנדערען געביט פון עקאנאמישען אדער געזעל-שאפטליכען לעבען. דערווייל טוען מענשען מיט א שוואכער ראיה, וועלכע בעזיצען א שוואכען גע-פיהל פון אריענטאציע, וואס לעבען מיט'ן מאמענט, שוואכע, וואס האבען מורא פאר'ן קאמף, שאפען און פערשפרייטען אילוזיעס און לעבען פון זיי. דער ווידערשטאנד פון דער יודישער געזעלשאפט ווערט אפגעשוואכט, עס צופאלט זיך דער פראנט, ער ווערט צובראכען. דער לעגיאן פון די יונגע האט רעכט. דער אנטיסעמיטיזם פון מעשים איז פאר אונז יודען א סך געפעהרליכער, איידער דער אנ-טיסעמיטיזם פון געשריי, ווייל ער ארגאניזירט די אנטיסעמיטישע טאט.

דזשארדזש וואשינגטאן

צום 300-טען געבורטסטאג פונ'ם בעפרייער פון אמעריקע

אין אמעריקע ווערט איצט מיט גרויס פאמפ געפייערט דער צוויי-הונדערטסטער געבורטס-טאג פון קעמפער פאר דער בעפרייאונג פון די פער-אייניגטע שטאטען און שעפער פון דער גרויסער רעפובליק אויף יענער זייט אקעאן, פון דזשארדזש וואשינגטאן, וואס אויף זיין נאמען ווערט אנגע-רופען די הויפט-שטאט פון די פעראייניגטע שטאטען.

וואשינגטאן איז געבוירען געווארען דעם 22-טען פעברואר 1732 אין דער ענגלישער קא-לאניע ווירדזשיניא אלס זוהן פון א פערמעגליכען לאנדווירט. ער האט בעקומען זעהר א גוטע ערצי-הונג און צוערשט האט ער געוואוינט אין מאונט ווערנאן, ארבייטענדיג אלס געאמעטער און לאנד-ווירט.

אין יאהר 1753 האט זיך אנגעהויבען דער קריג צווישען די ענגלענדער און די פראנצויזען, צו וועלכע עס האט דעמאלט געהערט קאנאדע. די ענגלישע רעגירונג האט דאן גערופען צו הילף די מיליציע פון איהרע אמעריקאנישע קאלאניעס. אן דער שפיץ פון איין מיליציע-אפטיילונג האט זיך געשטעלט וואשינגטאן, וועלכער איז פון א לאנדווירט געווארען אנ'א מיציר. נאך צוויי יאהר קריג איז וואשינגטאן געקומען אהיים מיט דעם ראנג פון א פאלקאווניק. ער האט חתונה געהאט און זיך ווייטער פערנומען מיט לאנדווירטשאפט.

די רוהיגע ארבייט האט געדויערט נישט לאנג, ווייל צווישען די ענגלישע קאלאניעס און דער מעטראפאליע האבען זיך אנגעהויבען קאנ-פליקטען, צוערשט צוליב שטייערן און שפעטער וועגען דער אפהענגיגקייט פון די קאלאניעס פון ענגלאנד. אין יוני 1775 איז פארגעקומען א קאנ-גרעס פון די פארשטעהער פון די בעזונדערע קאלאניעס, אויף וועלכען אלס הויפט-אנפיהרער פון די כּוחות, וואס האבען געדארפט קעמפען פאר דער אומאפהענגיגקייט פון אמעריקע, האט מען אויסגעקליבען וואשינגטאנען, וועלכער האט גלייכ-צייטיג בעקומען דעם ראנג פון א גענעראל.

א יאהר שפעטער, דעם 4-טען יולי האבען קאלאניעס, וועלכע האבען זיך פעראייניגט צום קאמף, פראקלאמירט זייער אומאפהענגיגקייט. דער דאזיגער טאג ווערט אין די פעראייניגטע שטאטען געפייערט אלס נאציאנאלער יום טוב. עס האט זיך אנגעהויבען א בלוטיגער קריג, וועלכער איז גע-פיהרט געווארען מיט גרויס עקשנות און אין וועל-כען עס האט געהאט ערפאלג א מאל דער, א מאל יענער צד. וואשינגטאן, דער הויפט-פיהרער פון די אויפשטענדיגע האט געמוזט שאפען אנ'ארמעע פון פרייוויליגע, בעקליידען די ארמעע און בעזארגען זי מיט געוועהר און אמוניציע. געהאלפען האט איהם דערביי פראנקרייך אויף פערשידענע וועגען. צווישען אנדערען האט פראנקרייך אויך געשיקט פרייוויליגע קעמפער אונטער דער אנפיהרונג פון לאפאיעט'ן און א פלאט אונטער דער פיהרונג פון ראשאמבא. קיין אמעריקא זענען דעמאלט געקומען אויך פיל פרייוויליגע פון אנדערע לענדער, צ. א. טאדעאיש קאשטשושקא און גענ. פולאסקי. א גרוי-סען אנטייל אין קריג האט אויך גענומען דער יוד חיים סאלאמאן, וועלכער האט געשטעלט אין רשות פון די פרייהייטס-קעמפער זיין ריזיג פערמעגען.

דער קריג איז געענדיגט געווארען אין פרי-לינג 1772 און אין צווייטען יאהר האבען די ענג-לישע זעלנער פערלאזען אמעריקא און דאס לאנד איז אריבער אין די הענד פון די זיגרייכע קא-לאניסטען.

נאך יאהרען קאמף איז געקומען א צייט פון ארגאניזאציע-ארבייט. וואשינגטאן האט אויך אין אט דער ארבייט פערנומען דעם ערשטען ארט. אין יאהר 1787 איז פראקלאמירט געווארען די קאנ-סטיטוציע פון די פעראייניגטע שטאטען, וועלכע איז חל ביז'ן היינטיגען טאג, און אין יאהר 1789 איז וואשינגטאן איינשטימיג געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער נייער מלוכה און אויפ'ן ראזיגען פאסטען האט ער ווייטער געפיהרט די גרויסע ארבייט פון שאפען די יסודות פאר דער נייער גרויסער רעפובליק.

אין יאהר 1797 האט דער קאנגרעס ווידער געוואלט אויסוועהלען וואשינגטאנ'ען אלס פרעזי-דענט. ער האט זיך אבער אפגעזאגט און האט זיך בעזעטיגט אין פריוואטען לעבען, וואוינענדיג אין זיין מאונט ווערנאן. נישט לאנג האט ער שוין גע-לעבט. ער איז געשטארבען אין דעצעמבער 1799

מאסען-ארעסטען צווישען יודען אין טשעכאסלאוואקיי

מ'בעשולדיגט זיי אין כלומר'שטע פערברעכענס פון יאהר 1918

פראג, (יט"א). אין משך פון די לעצטע וואכען האבען זיך אויף אנ'ערשרעקענדען אופן פערמעהרט ארעסטען צווישען יודען אין סלאוואקיי וועלכע ווערען בעשולדיגט, דאס אלס אפיצירען פון רעוואלוציאנערען נאציאנאל-ראט האבען זיי בעת די הערבסט אונרוהען אין יאהר 1918 דער שאסען פויערים פאר רויבעריי.

אין לוצענעץ און רימאווסקא סאבאטא האט מען ארעסטירט אונטער דער בעשולדיגונג די איינוואוינער יוליוס לענגיעל און וויקטאר גאלד-פערגער ווי אויך נאך 9 יודען: קארל מארטא, בעלא מארקשטיין, שמואל שנעלער, מאריץ שלע-זינגער, האנס קאמאר, יוסף באראס, דעזידאר רייניץ, ד"ר ווילהעלם רייניץ און דעם נאטאר רודאלף פיעצי. אין צוזאמענהאנג מיט די ארעסטען הערשט אין דער געגענד פון דרום סלאוואקיי א פאניק-שטימונג, וואס האט זיך נאך פערשטארקט נאך דעם ווי עס איז בעפרייט געווארען דער איינציגער נישט-יודישער אנגעקלאגטער — וויקטאר גאלדפערגער.

ווי יט"א ווערט געוואויר ווערט די אויס-פארשונג געפיהרט דורך דער זשאנדארמעריע. לויט דער הערשענדער מיינונג איז די אויספארשונג פערפיהרט געווארען, כדי צו פאראליזירען דעם איינדרוק פון הארא-פראצעס. די זשאנדארמעריע ערקלערט, אז די ארעסטען זענען דורכגעפיהרט געווארען צוליב „העכערע מלוכה-אינטערעסען". עס דארף בעמערקט ווערען, אז די ארעסטירטע האבען אליין שווער געליטען פון די אונרוהען אין דעם פעריאד פון דער פאליטישער איבערקעהרעניש אין א' פון זיי זענען דאן פולשטענדיג רואינירט גע-ווארען.

די „ליגע פאר מענשען-רעכט" האט אויפגע-פאדערט דעם סלאוואקישען פיהרער דר. לודוויג באזאיוכקי אוצונעמען שריט געגען די דאזיגע ארעס-טען און פערפאלגונגען אויף די „יודישע פארטיי" האט בעשלאסען אנצוהויבען א געהעריגע אקציע. עס ווערט אנגעוויזען, אז די אלע ארעסטען שטיי-ען אין סתירה מיט דער אמנעסטיע. וואס איז פראקלאמירט געווארען אין סלאוואקיי אין י. 1920 לגבי אלע פערברעכענס וואס זענען ביז יענער צייט בעגאנגען געווארען צוליב נישט-גערעכטע מאטיוען.

אנטיסעמיטישע עקסצעסען

אויף דעם בוקארעשטער אוניווערזיטעט

בוקארעשט, (י.ט.א.) דער דעקאנאט פון מעדיצינישן פאקולטעט פון בוקארעשטער אוני-ווערזיטעט האט אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע אנטיסעמיטישע אויסשרייטונגען אויפגעפאדערט אלע סטודענטען זיך אבצוהאלטען פון די לעקציעס און לאבאראטאריעס איבונגען, בעת וועלכע עס איז געשטערט געווארען די אורדנונג. גלייכצייטיג האט דער דעקאנאט מיטגעטיילט די פראפעסארען, אז אויב עס וועלען ווידער אויסברעכען אונרוהען וועלען די געהעריגע קורסען און פראקטישע איבונגען אבגעשטעלט ווערען ביז'ן סוף יאהר. די סטודענטען וועלען אין אזא פאל טראגען אלע קאנסעקווענצען פון דער פעראורדנונג.

דער דעקאנאט האט זיך אויך געווענדעט מיט אנ'אפעל צו די סטודענטען זיי זאלען נישט טאָ-לערירען די העץ ארבייט פון די אגיטאטארען און בעשיצען די רוהע און ארדנונג אויף דעם מעדי-צינישען פאקולטעט.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז-
און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7, נעמט אויך אן
אין דעמבעניצע ווערזשער 17 פון 10 — 11

צייטען, ווען כינא איז געווען אקעגניגרייך

ווי זי איז דעמאלט רעגירט געווארען.—דר. סון־יאט־סען און די רעוואלוציע פון 1911,—ווען כינע איז געווארען א רעפובליק.—פונוואנען עס שטאמט דער פאליטישער כאאס אין כינע

די בעפעלקערונג פון כינע שטעלט מיט זיך פאַר אַ פולען פינפטעל פון אַלע מענשען אויף דער ערד. דאָס לאַנד איז פרוכטבאַר און איז פול מיט נאַטירליכע רייכטימער. די מענשען זענען אַרבייטסזאַמע, געדולדיגע און קאָנען זיך בענוגענען מיט זעהר ווייניג. און דאָך איז די בעפעלקערונג שרעקליך אָרים, ליידט שטענדיגען הונגער און אַלע עטליכע יאָהר שטאַרבען דאָרט אויס פון הונגער צעהנדליגער און הונדערטער טויזענדער מענשען, כינע איז אַזוי שוואַך, אַז יאַפּאַן וועלכע איז אַ זעקס־זיבען מאָל קלענער פון איהר, וואָלט זי געקאָנט איינעמען און הערשען איבער איהר אָהן אַ בעזונדער אָנשטרענגונג, ווען די אַנדערע לענדער וואָלטען איהר נישט געשטערט.

און די אורזאַך פון אָט דער נישט־נאָרמאַלער דערשיינונג איז, וואָס אין כינע הערשט אַ געוואַלדיגע אומאָרדנונג.

זינט כינע עקזיסטירט איז זי געווען אונטער דער הערשאַפט פון אַבסאָלוטע מאָנאַרכען, וואָס האָבען זיך בעטראַכט אַלס „זיהן פון הימעל", אַלס געטליכע מענשען, דאָס לאַנד איז געווען צעטיילט אין אַ צאָהל פּראָווינצען. און אין יעדער פון זיי האָט געהערשט אַ גובערנאַטאָר, אָדער וויצע־קעניג, וועלכען דער קעניג האָט בעשטימט. און אין זיין פּראָווינץ איז דער גובערנאַטאָר אָדער וויצע־קעניג געווען אַליין אַ זעלבסטהערשענדער קעניג'ל. ער האָט פּאַקטיש געטון וואָס ער האָט געוואָלט, און געגען איהם איז נישט געווען קיין דין און משפט, די גאַנצע אויפגאַבע זיינע איז בעשטאַנען פון אויספּרעסען צינזען פון דער בעפעלקערונג און אָנהאַלטען מיליטער. קיין „טאָפּעלע בוכהאַלטעריע" האָט מען אין יענע צייטען נישט געפיהרט, און קיין גענויען חשבון וועגען דער איינגאַהמע פון צינזען און אויסגאַבען פון דער פּראָווינץ, האָט דער גובערנאַטאָר נישט אָפּגעגעבען, איז די פּאָזיציע פון דעם גובערנאַטאָר געווען אַ גאָלד־גרוב.

אונטער דעם גובערנאַטאָר אָדער וויצע־קעניג זענען געווען אַ סך העכערע און נידעריגערע בעאַמטע, גענעראַלען, ריכטער און אַנדערע, וואָס האָבען אויך קיין חשבונות נישט אָפּגעגעבען און געפּרעסט געלד פון וואַנען עס האָט זיך נאָר געלאָזען, האָט איבער'ן גאַנצען לאַנד געהערשט אַ סיסטעם פון כאַבאַר, קאָרופּציע און אונטערטעניגקייט, קיין אינדוסטריען זענען נישט געווען, האַנדעל איז געווען שוואַך ענטוויקעלט, זענען די הונדערטער מיליאָנען פּויערים געווען דער איינציגער קוואַל פון וואַנען מען האָט געקאָנט אויספּרעסען געלד צו בעפרידיגען אַלע רויבעריישע שטרעבונגען פון דער זעהר גרויסער צאָהל העכערע און קלענערע רעגירונגס־בעאַמטע, האָבען די פּויערים נישט געקענט אויפהייבען דעם קאָפּ און זענען געווען און פערבליבען שרעקליך אָרים.

קיין מלחמות האָט כינע פאַר די לעצטע עטליכע הונדערט יאָהר נישט אָנגעפיהרט, אָבער אַן אַרמעי האָט זי שטענדיג געהאַלטען אַ גרויסע, זענען געווען אַ סך גענעראַלען, און יעדער גענעראַל האָט הינטער זיך געהאַט אַ גרעסערע אָדער קלענערע אַרמעי, און ביז מיט אַ יאָהר עטליכע און דרייסיג צוריק איז די אַרמעי אין כינע געווען געבויט אויף דעם שטייגער פון מיטעלאַלטער.

אין יאָהר 1894 האָט אויסגעבראָכען אַ מלחמה צווישען יאַפּאַן און כינע צוליב קאָרעאַ, כינע האָט דאַן געליטען אַ שרעקליכע מפּלה, און ווען פרידען איז ענדליך אונטערגעשריבען געוואָרען האָט זיך כינע אַרומגעזעהען אַז איהר מיליטער איז צוריקגעשטאַנען און אָנגעהויבען איינפיהרען רעפאָרמען.

דאָס יאָהר 1895 איז אין דער געשיכטע פון כינע בכלל פון גרויס היסטאָרישער בעדייטונג. אין יענעם יאָהר האָט מען זיך דאָרט אַרומגעזעהען, אַז דאָס לאַנד איז צוריקגעשטאַנען אין אַלע הינזיכטען און דאַן האָט מען אָנגעהויבען איינפיהרען רעפאָרמען אין פּאָליטיק, אין געזעצגעבונג, אין דערציהונג, אין מיליטער און אין די זיטען. מען האָט אָנגעהויבען גרינדען שולען מיט מאָדערנע למודים, מען האָט געגרינדעט דעם ערשטען וועלטליכען אוניווערזיטעט אין פּעקין; מען האָט אָנגעהויבען ווירקען אויף די פרויען אַז זיי זאָלען נישט פערשנורעווען די פיס און נישט אויסוואַקסען מיט קליינע צעקרימטע פיסעלעך, ווי עס איז דאַן געווען די מאָדע; און מען האָט אָנגעהויבען רעאָרגאַניזירען די אַרמעי. אָבער כינע האָט זיך געכאַפּט אַביסעל צו שפּעט.

דער הויפּט־מאָטיוו וואָס האָט זי געצוואונגען איינצופיהרען רעפאָרמען איז געווען דאָס, וואָס זי האָט זיך אַרומגעזעהען אַז דערפאַר, ווייל זי האַלט זיך אָן די מעטאָדען פון מיטעלאַלטער, איז זי שוואַך און הילפלאָז אין פערגלייך מיט די אַנדערע לענדער, אַפילו אין פערגלייך מיט דער פערהעלטנישמעסיג קליינער יאַפּאַן. הייסט עס, אַז כדי נישט צו זיין שוואַך און הילפלאָז אין פערגלייך מיט אַנדערע, מוז זי אָננעהמען די מעטאָדען פון די איבעריגע לענדער און פעלקער. כינע האָט אָבער נישט פאָראויסגעזעהען, אַז פאַר דער צייט וואָס זי וועט איינפיהרען די נייע מעטאָדען כדי צו ווערען גלייך מיט אַנדערע, וועלען די אַנדערע אַוועק נאָך ווייטער, און וועלען אַלץ שטעהן העכער פון איהר, רעפאָרמען זענען, נאָך אַלעמען, מעהר אַ פּראָצעס פון עוואָלוציע, ווי פון רעוואָלוציע, עס איז אפשר אַ ביסעל אַ פערשנעלערטער גאַנג פון היסטאָרישע פּאַסירונגען, אָבער נישט גענוג שנעל צו ווערען גלייך מיט אַנדערע לענדער און פעלקער, האָט זי געדאַרפט האָבען אַ רעוואָלוציע און נישט רעפאָרמען, אָבער צו אַ רעוואָלוציע איז זי נישט געווען צוגעגרייט.

דערווייל האָבען פון איראָפּא און אַמעריקע אָנגעהויבען צוריקקומען די סטודענטען וואָס זענען אַהינגעשיקט געוואָרען צו שטודירען און ברענגען מיט זיך די נייע געדאַנקען, נייע וויסענשאַפטען און נייע, וועלטליכע בעגריפען פון לעבען, איז אין כינע אַריינגעשפּריצט געוואָרען אַ נייער שטראָם פון געדאַנקען, און אַ רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג האָט זיך דאָרט אויפגעהויבען.

דער רעזולטאַט פון דער בעוועגונג איז געווען, וואָס צום סוף יאָהר 1911 איז דער קעניג פון כינע — דאַן נאָך אַ קליינער יונגעל — אַראָפּגעזעצט געוואָרען פון טראָן און דאָס לאַנד איז דערקלערט געוואָרען אַלס אַ רעפּובליק. דר. סון יאַט־סען, איינער פון די פעהיגסטע מענער, וועלכע די מאָדערנע כינע האָט זיך פון זיך אַרויסגעגעבען, איז דערוועהלט געוואָרען אַלס דער ערשטער פּרעזידענט, ער איז געווען איינער פון די וויכטיגסטע רעוואָלוציאָנערע טוער, און אין די זיידליכע טיילען פון כינע אַמווייניגסטענס ווערט ער בעטראַכט אַלס דער פאָטער פון דער כינעזישער רעפּובליק.

אָבער כינע איז פון דעם קיין סך נישט געהאָלפען געוואָרען. איינע פון די ירושות, וואָס די מאָנאַרכיסטישע כינע האָט איבערגעלאָזען דער רעפּובליק, איז געווען די דערשיינונג פון באַנדיטיזם, דאָס איז אַ דערשיינונג, כאַראַקטעריסטיש פאַר כינע, און די געשיכטע איז אין קורצען אַזאַ:

אין די פריהערדיגע צייטען זענען אין כינע געווען אַ סך גענעראַלען, און יעדער פון זיי האָט געהאַט אונטער זיך אַ גרעסערע אָדער קלענערע אַרמעי, די אויסגעהונגערטע יונגע כינעזער זענען גערן געוואָרען סאָלדאַטען, ווייל די ערשטע זאַך זענען זיי בעזאָרגט געוואָרען מיט שפּייז, די סאָלדאַטען, מעהרסטענס אין אַלטע צעריסענע קליידער, האָט מען געהאַלטען אין באַראַקען און אַמאָל זיי פונאַנדערגעוואָרפען אין דערפער און אין יעדען פאַל האָבען זיי געהאַט וואָס צו עסען, אָבער אָט איז ערגעץ דאָס געלד אויסגעגאַנגען, און דער גענעראַל קאָן מעהר נישט אָנהאַלטען זיין אַרמעי, געהט ער אַוועק און לאָזט איבער זיינע סאָלדאַטען אויף גאָט'ס בעראָט, פערשפּרייטען זיך די סאָלדאַטען איבער'ן לאַנד גרופּענווייז מיט זייערע אַלטע ביקסען און האַלב־צעריסענע קליידער קומען אַריין אין דערפער און פאָדערען שפּייז, און מען מוז זיי געבען, ווייל זיי האָבען ביקסען אין די הענט, און פון צייט צו צייט פערשפּרייטען זיי זיך איבער די וועגען און בערויבען וועמען עס לאָזט זיך, זיי טוען עס נישט דערפאַר, ווייל זיי זענען רויבער, נאָר ווייל זיי זענען הונגעריג און קיינער גיט זיי נישט קיין עסען. און זיי בעטראַכטען זיך נאָך אַלץ אַלס סאָלדאַטען, און אָט קומט פון ערגעץ עפּעס אַ גענעראַל, ער קלייבט צוזאַמען עטליכע טויזענד פון אָט די צעוואָרפענע האַלב־סאָלדאַטען האַלב־באַנדיטען און שטעלט ווידער צוזאַמען אַ שטיקעל אַרמעי און האַלט זיך מיט איהר אַזוי לאַנג, ווי ער האָט די מיטלען, און די מיטלען קריגט ער טיילוויז פון דער רעגירונג און טיילוויז פרעסט ער אויס פון די פּויערים; און די מעטאָדען, וואָס ער ווענדט אָן אויסצופּרעסען „צינזען" פון די פּויערים אונטערשיידען זיך זעהר ווייניג פון די מעטאָדען, וואָס די זעלבע סאָלדאַטען האָבען פריהער אָנגעווענדעט, ווען זיי זענען נישט געווען „אָרגאַניזירט", איז פּאַקטיש נישטאָ קיין בעשטימטע גרעניץ צווישען אַן אויסגעשפּראָכענעם באַנדיט און אַ רעגולערען סאָלדאַט.

אין יאָהר 1912 האָט זיך כינע דערקלערט אַלס אַ רעפּובליק און דערוועהלט דר. סון יאַט־סען אַלס ערשטען פּראָוויזאָרישען פּרעזידענט, דער איבערגאַנג פון אַ מאָנאַרכיע אין אַ רעפּובליק איז ביי ליטען אַ געוואַלדיגע איבערקעהרעניש, אַן אמת'ע רעוואָלוציע; אָבער אין כינע איז עס פּאַקטיש געווען נישט מעהר ווי אַ נייע רעפאָרמע.

נאָך דעם, ווי דער יונגער רעוואָלוציאָנעריש־געשטימטער און איראָפּעאיש־געשולטער דר. סון יאַט־סען איז געווען פּרעזידענט פאַר וועלכע זעקס וואָכען, האָט מען דערוועהלט אַ מעהר שטענדיגען פּרעזידענט. די ערשטע פיער פּרעזידענטען פאַר די יאָהרען פון 1912 ביז 1924 זענען געווען מיטעל־יעהריגע אָדער עלטערע מענשען; און ווי שטאַרק זיי זאָלען טעאָרעטיש נישט זיין רעפּובליקאַניש געשטימט, זענען זיי דאָך געווען מענשען פון דעם פריהערדיגען דור און פון אַמאָליגען שניט. רעוואָלוציע און רעפּובליק איז ביי זיי געווען מעהר טעאָרעטישע אַבסטראַקציעס ווי דורכגעלעבטע, דורכגעוועהטאָגטע געפיהלען, בעגריפען און שטרעבונגען. זיי האָבען נישט געהאַט הינטער זיך קיין רעוואָלוציאָנערע ערציהונג, ווי דאָס איז געווען מיט די פעלקס־פיהרער נאָך אַ רעוואָלוציע אין אַנדערע לענדער. איז דאָס לאַנד געוואָרען אַ רעפּובליק, און די מענשען זענען געוואָרען פּרעזידענטען, אָבער דער עקאָנאָמישער, פּאָליטישער און מיליטערישער שטייגער פון לעבען איז געבליבען זעהר ווייניג געענדערט.

אין לאַנד זענען אָבער געווען מעהר רעוואָלוציאָנעריש געשטימטע מענשען, וואָס האָבען זיך נישט געקאָנט בענוגענען מיט די רעפאָרמען פון דער טעאָרעטישער רעפּובליק; עס איז געווען אַ מעהר אָדער ווייניגער רעוואָלוציאָנער־געשטימטער סטודענטום, און עס זענען געווען מיליאָנען מענשען ענטוישטע אין דעם, וואָס די נייע אָרדנונג האָט זיי געבראַכט; אָדער, ריכטיגער, געזאָלט ברענגען, און נישט געבראַכט. האָבען זיך אָנגעהויבען צאַנקערייען, רייסערייען, מיליטערישע צוזאַמענשטויסען און שפּאַלטונגען. און די גרעסטע שפּאַלטונג איז געווען, ווען דער ענטוישטער סון־יאַט־סען איז אַוועק אין דער זיד און געגרינדעט אַ בעזונדער רעפּובליק מיט קאַנטאָן אַלס די הויפּטשטאָט.

איז אין לאַנד געוואָרען אַ מיש־מאַש און אַ כאַאָס. עס זענען פאַרהאַן באָלשעוויסטיש־געשטימטע גרופּען; עס זענען פאַרהאַן אומצופרידענע; עס זענען פאַרהאַן אַרמעען גאַנצע אונטער אַפּאַרטדיסטישע גענעראַלען, און יעדער פון זיי זוכט זיינע אייגענע נוצען, און עס זענען פאַרהאַן מאַסען „באַנדיטען", אָדער אומאָרגאַניזירטע סאָלדאַטען. נישטאָ קיין איינהייט, נישטאָ קיין שטאַרקע פיהרערשאַפט, נישטאָ קיין אייזערנע האַנט.

דאָס איז איצט די לאַגע אין כינע. די האָט אַן אַרמעע, וועלכע ווערט געשאַצט פון איין ביז צוויי און אַ האַלב מיליאָן מענשען. אָבער דעם אמת ווייסט קיינער נישט, אַפילו נישט די פיהרער פון לאַנד. אָבער היינטיגע צייטען איז די צאָהל סאָלדאַטען אין אַן אַרמעע דאָס ווייניגער וויכטיג. ערגער פון אַלץ איז, וואָס די כינעזישע אַרמעע איז נישט דיסציפּלינירט און נישט קאָנצענטרירט, און בעוואָפּענט זענען זיי מיט אַלטע ביקסען, קיין קריגסשיפען האָט נישט כינע, און אַעראָפּלאַנען — אָט די וויכטיגסטע מאָדערנע מלחמה־וואָפען פון דער איצטיגער צייט, — האָט זי כמעט גאָרנישט. קאַנאָנען זענען אויך נישטאָ גענוג און די, וואָס זענען יאָ דאָ, זענען נישט פון די ערשט־קלאַסיגע.

ווען אַנדערע לענדער זאָלען זיך נישט אַריינמישען, קאָן יאַפּאַן מאַכען פון כינע דאָס, וואָס די קליינע ענגלאַנד האָט געמאַכט פון דער 300 מיליאָניגער אינדיע אָהן אַ בעזונדער אָנשטרענגונג.

ב—ן.

אוטערשטרעם (שוועדען)

האָט געזיגט אין 18 קילאָמעטער־לויף אויף סקי ביי דער ווינטער־אָלימפּיאַדע אין לייק פּלעסיד

האס און נקמה פון א בעליידיגטער פרוי

דער מאן האט איהר געפייניגט מיט זיין אייפערזוכט, ביז זי האט חתונה געהאט מיט א מיאוס׳ הויקער

עס איז אַ גרויס אומגליק, ווען אַ פרוי איז צו שיין. די געשיכטע דערצעהלט עס און דאָס בעווייזט אויך דאָס לעבען.

ראָזאַריאַ דע פינאַ, אַן איטאַליענישע מיידעל אין פלאָרענץ איז געווען אַ גרויסע שיינהייט. זי איז געווען אַזוי שיין, דאָס מענער פלעגען בעגעהען זעלבסטמאָרד, ווייל זי האָט נישט געוואָלט ערווידערן זייער ליבע. האָט מען איהר גע'משפט ווי אַ פערברעכערין און פערשיקט אויפ'ן גאַנצען לעבען אין געפענגעניש. ערשט אין צעהנדליגער יאָהרען אַרום האָט איהר פערדינאַנד פון מעדיטשי, דער דעמאָלט־דיגער הערשער פון פלאָרענץ, בעפרייט; אָבער זי איז שוין געווען אַלט און צובראָכען.

איהר שיינקייט, ווען זי איז געווען יונג, איז געווען דער אומגליק פון די מענער און פון איהר אַליין.

אָדער איהר נעהמט אַן אַנדער ביישפּיל פון דער געשיכטע.

די קעניגין מאַריאַ טערעזאַ פון אונגאַרן און בעמען איז געווען בעריהמט פאַר אַן אשת־חיל. זי האָט געצויגען אַלע פּאָליטישע דראָטען פון איראָפּע, האָט געפיהרט לאַנגע, זיבען־יעהריגע מלחמות און אין דערזעלבער צייט איז זי געווען די מאַמע פון זעכצעהן קינדער, וואָס זי האָט געטראָגען, געבוירען און געהאָדעוועט. אַ פיל־בעשעפטיגטע פרוי איז מאַריאַ טערעזאַ געווען, נאָר איהר מאַן, וועלכען זי אַליין האָט געמאַכט פאַר אַ הערשער, האָט איהר שלעכט בעהאַנדעלט, שטענדיג בעליידיגט, ווייל ער האָט איהר חושד געווען אין אומטרייקייט.

וואו האָט אַ פרוי, וואָס האָט געמאַכט וועלט־געשיכטע און געהאָדעוועט אַ פאַמיליע פון זעכצעהן קינדער, — וואו האָט אַזאַ פרוי געהאַט גאָר צייט צו פיהרען ליבעס־שמיבעס און זיין פאַלש איהר מאַן, וועלכער האָט געהאַט נאָר איהר צו פערדאַנקען, וואָס ער איז געוואָרען אַ לייט? אָבער די גרויסע קעניגין האָט אין איהר פאַמיליע־לעבען פיל געליטען פון איהר מאַנס פערדאַכט, ביז זי האָט פאַר האַס און נקמה זיך איבערגעגעבען צו אַ נידעריגען שקלאַף, צו אַ נעגער, פון וועלכען זי האָט געבוירען אַ פעך־שוואַרצען נעגערל, וואָס מען האָט אויף גיך אַפּגעראַמט פון וועג און פערשיקט אין אַ קלויסטער.

איהר ווילט נאָך מעהר ביישפּילען פון דער געשיכטע? אָבער צו וואָס איז דאָס נויטיג, ווען פאַר אונזערע אייגענע אויגען שפּילען זיך אָפּ אָט די טראַגעדיעס, די טראַגעדיעס פון דער שיינער פרוי, וואָס ליידט ערנידעריגונג, און בעליידיגונג פון איהר אייפערזיכטיגען מאַן, ביז זי הויבט איהם אָן צו פערהאַסען און נעמט פון איהם אַ פרוי'ס נקמה.

און אַ פרוי'ס נקמה אָן איהר פערהאַסטען מאַן מיינט, אַז זי ווערט איהם פאַלש און געהט פון איהם אַוועק צו אַן אַנדערען.

אָט איז אַ געשיכטע, וואָס דערצעהלט זיך בקיצור אַזוי:

אומגעפעהר 25 יאָהר זענען דזשייק און זשעני, ווי מיר וועלען זיי אָנרופען מיט פאַלשע נעמען, געווען פערהייראַט. און אַ געטרייער גוטער מאַן איז דזשייק געווען, געאַרבייט עהרליך פאַר זיין פּרנסה, פערדינט געלט, פערלוירען געלט, ווייטער געאַרבייט ענערגיש, אַמביציעז, ביז מען האָט זיך דערשלאָגען צו אַן אייגען הויז און געמאַכט אַ בכבוד'יג לעבען.

און פּונקט אַזוי ווי דער מאַן, אַזוי אויך די פרוי, אַכט קינדער האָט זשעני איהם געבראַכט, פון וועלכע דאָס עלטסטע, אַ זון, איז 23 יאָהר אַלט. און אַ גוטע מוטער איז זי געווען, און אַן אויסגעצייכענטע באַלעבאָסטע, אַקלוגע און אַן אשת־חיל. קורץ, מאַן און ווייב זענען געווען צו גליקליך פּאָרל, וואָס מענשען האָבען מקנא געווען.

אָבער עס איז נישטאָ קיין גליק אויף דער וועלט. צוויי דערוואַקסענע קינדער, אַ מיידעל פון זעכצעהן יאָהר און אַ מיידעל מיט אַ יאָהר עלטער, זענען אין דריי טעג צייט ביי זיי אוועקגעשטאָרבען. דער בראָך איז געווען גרויס, דער צער פון טאַטע־מאַמע אומבעשרייבליך, און דאָ איז דעם אומגליקליכען פאָטער געקומען אַ מערקווירדיגער געדאַנק: ווער ווייסט, אפשר צוליב דער מאַמע'ס זינד זענען די קינדער אַוועק? אפשר זינדיגט זי מיט אַ געליבטען?

ער האָט אין אַלע יאָהרען נישט געהאַט קיין פערדאַכט אויף זיין פרוי, אַז זי איז איהם אומטריי, און האָט קיינמאָל וועגען איהר נישט געהערט רעדען קיין שלעכט וואָרט. אַ מוטער פון אַכט קינדער מיט דערוואַקסענע זין, וואָס איז נאָך דערצו אַ גוטע באַלעבאָסטע, האָט גאָר קיין געדאַנק און קיין צייט נישט צו זוכען די ליבע פון פרעמדע מענער.

דזשייק האָט עס געוואוסט און איז אַלעמאָל געווען פריי פון יעדען פערדאַכט; אָבער די ווייב איז אַ שיינע, זעהר אַ שיינע, יעדער מאַן מוז איהר ליבען, און אַ טאָפּעלטער אומגליק האָט פּאַסירט — טאָ ווער דען איז שולדיג, אויב נישט דיין ווייב אָדער איהר שיינקייט?

זינט דעמאָלט האָט די אייפערזוכט ווי אַ טויטליכער קאַנסער זיך איינגעפרעסען אין דזשייק'ס האַרצען; ער האָט אָנגעהויבען די פרוי צו בעליידיגען און ערנידעריגען, האָט איהר פערלאָזען און איז צוריקגעקומען. דאָס לעבען איז פאַר ביידע געוואָרען אַ מורא'דיגער גיהנום. דאַן איז דער מאַן אינגאַנצען אוועק און די קינדער מיט איהם; נאָר דער עלטסטער זון איז געבליבען מיט דער מוטער.

צווישען די קונים, וואָס פלעגען אַריינקומען אין געוועלב איז געווען אויך אַ מיאוס'ער, פערהויקערטער און געשטופּעלטער מאַן, און מיט איהם האָט די שיינע זשעני חתונה געהאַט, באַלד ווי זי האָט געקראָגען אַ גט פון דזשייק'ן. זי איז אַפילו נישט געקומען צו איהר זון'ס חתונה.

אָבער ווי אַזוי האָט די שיינע פרוי חתונה געהאַט מיט דעם מיאוסען הויקער?

ביין, זאָגען מיר, דאָס איז נישט קיין ליבע, נאָר האַס און נקמה, וואָס שטויסט אַ פרוי אַפילו אין אָפּגרונט.

דאָקטוירים פון גייסטיגע חולאת'ן זאָגען, אַז עס זענען יאָ פאַרהאַן פערשוינען, סיי מענער און סיי פרויען, וואָס ליידען פון אַ קראַנקהאַפטער, אומנאַטירליכער געשלעכטס־ליידענשאַפט, אָבער יענע זענען אַבנאָרמאַלע, געשלעכטליך־איבערעצטע. אַ פרוי, וואָס האָט אויפגעהאָדעוועט אַכט קינדער, געהאַט צרות אין איהר לעבען און מוז זאָרגען פאַר איהר שטיקעל ברויט, ווען זי וואַרפט זיך אין די אָרעמס פון אַ מיאוס'ען הויקער טוט זי דאָס צוליב שנאה און רייכע פאַר די פּיין און יסורים, וואָס איהר מאַן האָט איהר פערשאַפט.

און יעדער אייפערזיכטיגער מאַן דאַרף ערוואַרטען, אַז די בעליידיגטע פרוי וועט איהם סוף כל סוף בעצאָהלען מיט איהר האַס און נקמה.

ר.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך
רפואות פאר דער מלאכה

צוזאמען מיט דעם גאנצען האנדעל און אינדוסטריע לעבט אויך די מלוכה איבער די קריזיס-צייט אין איהר גאנצער גרויזאמקייט. עס איז שוין נישט איינמאל בעוויזען געווארען, אז ביי א שלעכטער צייט ליידט דער האנדווערקער מעהר פון סוחר, הגם צוערשט דערשפירט די שלעכטע קאניונקטור דער סוחר. דער סוחר און האנדווערקער ליידען ביידע פון איין קרענק פון מאנגעל אין אומזאץ-קאפיטאל, דער אונטערשיד אבער צווישען ביידע איז דער, דאס דער סוחר איז געוועהנט צו אפערירען מיט פרעמדע קאפיטאלען און דעריבער גיט ער זיך א עצה, דער האנדווערקער דאגעגען אפערירט מיט זיינע 10 פינגער און דאס קליינע קאפיטאל, וואס ער פערמאגט העלפט איהם ארויס אין זיינע ווינציגע האנדעלס טראנזאקציעס, ביי א שלעכטער צייט בעת ער פערלירט זיין קליין קאפיטאל איז ער זיך שוין נישט אומשטאנד צו העלפען, דער סוחר אבער ארבייט נאך א געוויסע צייט אהן קאפיטאל אויך.

הגם מיר אנערקענען, אז דער סוחר איז פונקט אזא נוצליכער עלעמענט אין דער אלגעמיינער עקאנאמישער סטרוקטור ווי דער פאבריקאנט אדער האנדווערקער, פונדעסטוועגען מוזען אבער אלע מודה זיין, דאס דער האנדווערקער איז א פראדוקטיווערער עלעמענט. מיר טוען נישט אויף קיין בייעס, דען מיר זעהען, אז פערשידענע אינסטיטוציעס האבען דעם ציל איבערצושיכטען דאס יודישע פאלק און פערגרעסערען די קאדרעס פון די בעל מלאכות אויפ'ן חשבון פון די סוחרים, און אויב אין פערשידענע רעגירונגס-קרייזען קוקט מען קרום אויפ'ן סוחר איז עס אויך נאר צוליב דערזעלבער סבה, ווייל מען אנערקענט נישט דעם סוחר פאר קיין פראדוקטיווען עלעמענט. מיר קענען דערמיט נישט מסכים זיין, עס מוז אבער צוגעגעבען ווערען, אז די יודען-פראגע וואלט לייכטער געלעזט געווארען אויב מיר וואלטען מיט ציפער'ן בעוויזען א איבערגעוויכט פון יודישע פאבריקאנטען אין האנדווערקער.

עס איז דעריבער אונזער אויפגאבע צו דערווייזען די סבות פון דער שלעכטער קאניונקטור אין די פערשידענע האנדווערקער-פאכען. די פעסטגעשטעלטע דיאגנאזע גיט שוין א געוויסע אנווייזונג דעם סיסטעם פון דער היילמעטאדע, אויף דעם ארט זענען שוין איניגע פאכען געקומען צום ווארט און נישט איבעראל אין די סבה פון פעהלען פון פרנסה דיזעלבע, מיר האבען בשעתו בעריהרט דאס קאפעלושמאכער-פאך. דאס פאך ליידט שטארק פון קאנקורענץ. די קאנקורענץ איז אבער נישט קיין געזונדע און גלייכע. עס איז א אלגעמיין אנגענומענער כלל, אז: „קאנקורענץ מאכט דאס געשעפט". די קאנקורענץ מוז אבער זיין א געזונדע: ביליגער איינקויף פון רויהמאטעריאל, א גרעסערע פראדוקציע ביי דיזעלבע ארבייטס-בעדינגונגען א. אז. וו. א. אז. וו. דאס זעלבע איז אויך ביי טאמבורירער אדער ביי עהנליכע פאכען.

א גאנץ אנדערע סבה געפינט מען אין דער שטעפער-בראנזשע, הגם אויך דא איז די קאנקורענץ דער הויפט-פונקט פון שלעכטען צושטאנד.

אין דער שטעפער-בראנזשע איז שוין נישט דאס יונגעל דער קאנקורענט, נאר דער אונטערנעהמער, וועלכער פיהרט נישט קיין ווערקשטעל, נאר נעהמענדיג צו הילף ווידער דאס יונגעל, אלס כאלופניק, נוצט ער איהם אויס מיט א גראשענדיגען לוין און נישט האבענדיג קיין גרויסע אויסגאבען, קאנקורירט ער מיט דעם בארמאלען ווארשטאט, פראדוציערענדיג מיט עטליכע צעהנדליג פראצענט ביליגער. די ארט קאנקורענץ רואינירט דאס גאנצע פאך.

איינגאנצען א אנדער סבה פון שלעכטער קאניונקטור זעהט מען אין דער בוי-בראנזשע, דא ווערט שוין דער בעל מלאכה אויסגענוצט אויף א גאנץ נישט אנשטענדיגען אופן, צוליב דעם, וואס די בוי-אונטערנעהמער ארבייטען מיט א קליין קאפיטאל זענען זיי נישט אומשטאנד צו בעצאהלען זייערע חובות דעם בעל מלאכה, און דער בעל מלאכה פאלט גאנץ אפט אריין מיט זיינע אבגעהארעוועטע פאר דלאטעס.

אויף א בעזונדערע קרענק, צוזאמען מיט דער אלגעמיינער קרענק פון דער בוי-בראנזשע ליידט דאס בלעכער-פאך. פאר דעם קריג האט דער הויז-בעזיצער, איבערגעגעבען די גאנצע ארבייט מיט'ן מאטעריאל אויפ'ן חשבון פון בלעכער. אין דער קריגס-צייט, בעת דער אקופאציע, צוליב דעם וואס דאס מאטעריאל איז געווען סעקוועסטרירט, האט מען געמוזט האבען א בעפרייאונגס-שיין, און בעפרייאונגס-שיינען, האבען מייסטענס לייכטער בעקומען הויז-בעזיצער, האט שוין דער הויז-בעזיצער געקויפט דאס מאטעריאל און דער בלעכער האט נאר איבערגענומען די ארבייט. דעמאלט איז דאס נישט געווען קיין אומגליק, דען דער בלעכער האט פערדינט ביי דער ארבייט. היינט האט זיך די לאגע פערענדערט. געבליבען איז ביים אלטען נאר, דאס וואס דער הויז-בעזיצער קויפט דאס מאטעריאל זעהר אפט אליין, ער נעהמט אבער צו דער ארבייט שטאטס דעם מייסטער, זיין געזעלען, וועלכער מאכט עס פאר גראשענס. דער בלעכער איז געקומען צו דער מדרגה פון טרעגער, דען ווילענדיג אננעמען די ארבייט פערדינט ער שוין נישט מעהר ווי דער טרעגער, וועלכער טראגט די פאפע — עס האט זיך אויך געשאפען אזא לאגע, דאס דער בלעכער, וועלכער איז דער אייגענטליכער אבנעמער פון די פאפע צאהלט טייערער ווי דער הויזווירט,

ער איז דעריבער גארנישט אומשטאנד אליין צו קויפען די פאפע, דען ער וואלט געמוזט באַ-טייערען די ארבייט.

פערשידענע תחבולות ווערען געזוכט כדי צו העלפען אין דער נויט די פערשידענע האנדווערקער די לוסטראציע פון די האנדווערקשטעלען דארף לויט פערשידענע מיינונגען, זיין דאס מיטעל, וועלכעס זאל ענדערען די לאגע אין די פאכען וועלכע ווערען פערניכטעט דורך דער קאנקורענץ פון די יונגלעך. אין שטעפער-פאך געהט נאך א דיסקוסיע, צי עס איז דערלאזבאר און עטיש, אנצונעהמען אלע מעגליכע מיטלען געגען די עטליכע אונטערנעהמער וועלכע ארבייטען אונלעגאל און ברענגען דאס גאנצע פאך צו רואין און עטליכע הונדערט פאמיליעס צו א הונגער טויט. אין דער בוי-בראנזשע ווערט יעצט פארגעבריים א ברייטער פראיעקט, פון א בוי-שוק, לויט דער איניציאטיוו פון האנדוו. פערב. פאלודנ. 4 וועלכער זאל שיצען דעם בעל-מלאכה פון פערלוסטען און שיקאנעס מצד דעם אונטערנעהמער.

אויף די בלעכער נעהמען אן א געוויסע אקציע די אקציע האט א צווייזייטיגע פארם;

1) עס מוז דורכגעפיהרט ווערען דער פרינציפ פון 2 פרייזען אויף פאפע, די פאבריקאנטען מוזען דעם בלעכער פערקויפען ביליגער פאפע ווי דעם הויז-בעזיצער, בכדי עס זאל לוינען דעם הויז-בעזיצער איבערצוגעבען די ארבייט דעם בלעכער.

2) דער בלעכער-צעך וועט זיך בעמיהען איינצופיהרען אלס מאטעריאל צו דעקען דעם דאך צינקבלעך. אויב אין איבערשלעזיען ווערען כמעט אלע דעכער געדעקט מיט צינק-בלעך, וועט דאס אויך ביי אונז קענען איינגעפיהרט ווערען. דער פלוס דערביי איז דער, וואס דערצו מוז מען שוין האבען א קוואליפיצירטען מייסטער.

עס איז זעהר א דערפרעהענדע ערשיינונג וואס ביי יעדען פאך ווערט פעסטגעשטעלט די סבה פון דער שלעכטער קאניונקטור און לאמיר דעריבער האפען אויף א פערבעסערונג פון דער לאגע.

ב. פרוינד.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

וועגען לוסטראציעס

דער האנדווערקער-פעראיין וואלטשאנסקע 19 האט ארויסגעלאזען פאלגענדיגען קאמוניקאט:

צו אלע האנדווערקער און כאלופניקעס אין לאדז אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנטראל אין די האנדווערקער ווארשטאטען וועלכע עס זאל אדורכפיהרען די לאדזער האנדווערקער קאמער וועגען רעכט צו פיהרען ווארשטאטען און האלטען לערניונגלעך, האלטען מיר פאר אונזער חוב צו מעלדען אלע פעראינטערעסירטע האנדווערקער און כאלופניקעס פאלגענדעס:

א) וועגען האלטען לערן-יונגלעך.

לויט'ן אינדוסטריע-געזעץ האט נישט קיין רעכט דער יעניגער האנדווערקער, וועלכער האט נישט אפגעגעבען קיין עקזאמען אויף „מיסטרזש" צו האלטען און אויסבילדען טערמינאטארן, מיט'ן אויסנאהם פאר די יונגלעך וועלכע זענען צוגענומען געווארען פאר'ן 15. דעצעמבער 1930, עס איז אבער נישט פערווערט קיין שום האנדווערקער צו האלטען און בעשעפטיגען יוגענטליכע ארבייטער (młodociani robotnicy) די האנדווערקער וועלכע בעשעפטיגען אין זייערע ווארשטאטען אזעלכע יוגענטליכע ארבייטער דארפען אין פאל פון א קאנטראל אכטונג געבען אז דער בעאמטער זאל פערשרייבען אז דאס בעשעפטיגטע יונגעל איז נישט קיין טערמינאטאר נאר א יוגענטליכער ארבייטער.

ב) וועגען האנדווערקער - קארטען.

מיר דערמאנען אלע כאלופניקעס אז קיין שום מאכט האט נישט קיין רעכט צו צווינגען די כאלופניקעס אויסצוקויפען האנדווערקער-קארטען, ווייל לויט'ן געזעץ האבען זיי רעכט צו פיהרען ווארשטאטען נישט ארויסנעמענדיג קיין האנדווערקער-קארטען.

אין פאלען פון שיקאנעס דארפען אלע פעראינטערעסירטע האנדווערקער און כאלופניקעס זיך ווענדען אין פעראיינס-סעקרעטאריאט, וואלטשאנסקע 19.

די פערוואלטונג.

קאנפערענץ אין דער האנדווערקער-קאמער

אונטער'ן פארזיץ פון ראטמאן גלאזער, מיט דער בעטייליגונג פון ד"ר קאצענבויגען אין די ה"ה סוואלסקי, ליבערמאן, סענדעראוויץ, און פרוינד איז דעם 18-טען ד. ח. פארגעקומען א זיצונג אין דער האנדווערקער-קאמער פון דער ארגאניזיר-קאמיסיע פאר בוי שוק. עס איז אויסגעארבייט געווארען א פולשטענדיגער סטאטוט פון דער צווישענצעך-קאמיסיע. די נאהענטסטע זיצונג איז בעשטימט געווארען אויף דינסטאג דעם 23-טען ד. ח. אויף דער טאג ארדנונג שטעהט דאס אויסארבייטען א רעגולאמין פון שידס-געריכט און בעשטימען א טערמין פון א קאנפערענץ פון אלע צעכען פון דער בוי-בראנזשע.

צוזאמענפאהר פון יודישע האנדווערקער-ארגאניזאציעס אין לאדז

זונטאג, דעם 6. מערץ קומט פאר אין לאדז א צוזאמענפאהר פון די יודישע האנדווערקער-ארגאניזאציעס אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע מיט'ן אנטייל פון די לאדזער יודישע צעכען. דער צוזאמענפאהר ווערט גערופען דורך דער פעראייניגונג פון די יודישע ראטמענער אין דער לאדזער האנדווערקער-קאמער.

אויף דער טאג-ארדנונג געפינט זיך דער בעריכט פון די יודישע האנדווערקער-ראט-מענער, די פראגע וועגען לוסטראציעס אין די ווארשטאטען און א גאנצע רייהע אנדערע וויכטיגע פראגען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר וועלען אנוועזענד זיין דער פרעזעס פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד אין ווארשא ה' ראסנער און ה' בראמבערג.

פון דעם ראט פון די האנדווערקער-קאמערען וועלען דעם צוזאמענפאהר בייוואוינען: אדוו. פייערונג און דיר. גזשיבאווסקי.

פלענאר-זיצונג פון צענטראל-קאמיטעט פון האנדוו.-פערבאנד אין ווארשא

זונטאג, דעם 28. פעברואר קומט פאר אין ווארשא די פלענאר-זיצונג פון צענטראל-קאמיטעט פון האנדווערקער-פערבאנד אין ווארשא.

אין לאדז האבען בעקומען איינלאדונגען צו דער זיצונג וויצע-פרעזידענט פון דער האנדווערקער קאמער ה' קאזשימירסקי, ראטמאן סענדאראווסקי און דאזאר גלאטמאן.

צוזאמענפאהר פון האנדווערקער-קאמערן

היינטיגען מאנטאג קומט פאר אין ווארשא א צוזאמענפאהר פון די האנדווערקער-קאמערען. אויף דער טאג-ארדנונג געפינען זיך צווישען אנדערען אזעלכע וויכטיגע פראגען ווי: לוסטראציע פון ווארשטאטען, שטייער-פראגען, עקספארט און אזוי ווייטער, פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער זענען צום צוזאמענפאהר דעלעגירט געווארען, פרעזידענט זאזשיצקי, וויצע-פרעזידענט קאזשימירסקי און דירעקטאר גאשטן.

אויבער-ראט ווערט נישט ליקווידירט

אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט קאזשימירסקי איז פארגעקומען א זיצונג פון אויבער-ראט פאר יודישע האנדווערקער אין לאדז. די דיסקוסיע איז געווען א זעהר לעבהאפטע, ס'האט זיך אינגאנצען פערנעהם ארויסגעוויזען די אונמעגליכקייט פון אויבער-ראט צו פונאנדערוויקלען זיין טעטיגקייט, צוליב דעם וואס די אנפיהרער פון פערשידענע ריכטונגען ווילען נישט מותר זיין אויף קיין אות פון זייערע אמביציעס, הגם דער אויבער-ראט איז ביים כלל האנדווערקער זעהר פאפולער און מ'האלט איהם פאר אן אינסטיטוציע וועלכע קען זעהר פיל אויפטוען פאר די אינטערעסען פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז.

ס'איז געקומען אזוי ווייט, אז אויף דער זיצונג איז געשטעלט געווארען א פארשלאג וועגען ליקווידירען דעם אויבער-ראט. דא האט אבער קיינער נישט געוואלט אויף זיך נעהמען די אחריות פאר אזא שריט און ס'איז בעשלאסען געווארען דעם אויבער-ראט ווייטער אויפצוהאלטען.

אויפקלערונגס-ארבייט וועגען יודישען האנדווערקער

אין לאקאל פון „ארט" איז פארגעקומען די ארגאניזיר-זיצונג פון פרעסע-רעפעראט ביי דער קאמיסיע פאר די ענינים פון האנדווערק ביים „ארט".

דעם פארזיץ האט געפיהרט ד"ר קאצענבויגען, וועלכער האט ארומגערעדט די נויטווענדיגקייט פון שאפען א פרעסע רעפעראט און די אויפגאבען, וועלכע ער וועט האבען צו ערפילען.

לוידער ווערט אויף דעם געביט פון אויפקלערונג וועניג געטון. דאס קאן נאר טון א ספעציעל פאר דעם צוועק געשאפענער רעפעראט, וואס וועט שטעהען אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט די רעפרעזענטאנצען פון האנדווערקערטום.

ארום רעפעראט פון ד"ר קאצענבויגען ענטוויקעלט זיך א קורצע דיסקוסיע און צום סוף ווערט בעשלאסען צו שאפען די פרעסע-קאמיסיע, אין וועלכער עס געהען אריין: ד"ר קאצענבויגען, ד"ר אייגער, פ. אפאטשינסקי, י. שולמאן, י. ראזענבערג, ח. ראבינאוויטש, פריינד, פרידריך און ש. כץ.

ס'ווערט אויך בעשלאסען צוצוקאאפטירען נאך איניגע מיטגלידער אין דער קאמיסיע.

וועגען לוסטראציעס אין די האנדווערקער-ווארשטאטען
(א פאר ווערטער אין דער דיסקוסיע)

ס'טומלט זיך אויף די שפאלטען פון דער פרעסע און אויף האנדווערקער-פערזאמלונגען וועגען דער נייער „ישועה", וואס קומט אן פאר יודישע האנדווערקער. פאראן שוין אזעלכע, וואס טאנצען פאר פרייד און רופען אויס פייערליך, אז די גאולה פאר'ן האנדווערקער איז שוין דא. די דאזיגע מענשען זעהען די גאולה אין דער פארם פון די פארשטעהענדע לוסטראציעס פון די האנדווערקער-ווארשטאטען. פאראן אפילו אזעלכע אפטימיסטען וואס טראכטען, אז נאך די דאזיגע לוסטראציעס וועט זיך שוין א לערניונגעל נישט פערגלוסטען יוען עס איז צו ווערען מייסטער פאר זיך.

וויפיל מאל מען האט נאר פון דער פראגע אינדוסטריע געזעץ נישט געשריבען און גערעדט האט מען שטענדיג פעסטגעשטעלט, אז דאס איז נישט קיין געזעץ נאר א גזירה, און עס איז דערפאר ביז גאר אינטערעסאנט צו וויסען פארוואס פרייט מען זיך אזוי מיט די לוסטראציעס. די אנהענגער פון לוסטראציעס זאגען, אז מען וועט צווינגען אלע בעלי-מלאכות צו בעזיצען די נויטיגע דאקומענטען, צו מאכען אפמאכען מיט זייערע לערניונגלעך וועלען זיי נישט זיין מעהר קאנקורענץ-פעהיג — א שטעלונג לויט מיין מיינונג, א פאלשטענדיג פאלשע. לאמיר אננעמען א קאנקרעטען פאקט: אין די ציימונגען ווערט אנאנסירט, אז א געוויסער שניידער-מייסטער מאכט אנ'אנצוג פאר 45 גילדן. מיר ווייסען, אז אזא פרייז איז נישט נאך אונמעגליך, נאר איז אנ'אבסורד. מיר ווייסען אויך, אז דאס איז אפשר דער איינציגער שניידער אין לאדז וועלכער דערלויבט זיך אויף אזא שטות, מיר ווייסען אויך -- און דאס איז זיכער — אז דער דערמאנטער שניידער בעזיצט אלע נויטיגע פאפירלעך. פרעגט זיך, וואז טוט דערצו דער שניידער-צעך, די האנדווערקער-קאמער, אלע לוסטראציע-שרייער? און וואס קענען זיי טון? מעי דארף פעסטשטעלען אז גארנישט. און ווער וועט ביים איצטיגען קריזיס וואגען צו פראטעסטירען געגען פערביליגערונג פון דער פראדוקציע.

מיר זענען נוטה צו מיינען, אז דער דערמאנטער פאקט ווארפט א געוויס ליכטיגע שיין אויף דער גאנצער האפנונג וועלכע געוויסע מענשען לייגען אויף די לוסטראציעס. און ווי אזוי וועט אויסזעהן נאך די לוסט-אציעס; אלע אויפגעפאדערטע צו פערזעהען זיך מיט האנדווערקער-קארטען אדער מיט אפמאכען מיט זייערע לערניונגלעך — מעגען זיי אפילו זיין אקארשט געווארענע מייסטער — וועלען די דאזיגע פאפירען בעקומען, אויב זיי וועלען נאר צושטעלען בעווייזען, אז זיי האבען געארבייט אלס לערניונגען אדער אלס געזעלען און וואס וועט דעמאלס זיין? ער מוז פיהרען זיין אינטערנעמונג איז אן ארבייטער, אן לערניונגלעך, בכדי צו דערגרייכען א מינימאלע מעגליכקייט פון עקזיסטענץ. דער קריזיס בושעוועט מיט דער גאנצער שארפקייט. עס הערשט א גרויסע ארבייטסלאזיגקייט און ווען מ'דארף איין טאג פרנסה טראכט מען וועגן גארנישט, מאכט מען אפילו פאר 45 גילדען אנ'אנצוג. די ה"ה לאסקער און פריינד (זעה לעצטע 2 האנדווערקער-בייגלאגעס אין פאלקסבלאט) בייזערן זיך אויף די דערמאנטע לערניונגלעך פונוואנען נעמט זיך דאס וואס אלע לערניונגלעך ווילען ארבייטען פאר זיך? דאס איז דערפאר וואס דער קריזיס האט זיי ארויסגעווארפען פון דער ארבייט אין פון די האנדווערקער-ווארשטאטען נישט האבענדיג קיין אויסוועג מוז אזא לערניונגעל ווערען מייסטער, די ה' לאסקער און פריינד וועלען דעם שטראם מיט קיין שום מיטלען נישט איינהאלטען.

מיט דעם גוואלט וועגען די לוסטראציעס וועט פעראורזאכט ווערען, אז א גרויסער טייל יודישע ארימע בעלי מלאכות וועלען פערקויפען ישענס און זיך פערזעהען מיט די האנדווערקער-קארטען, אין דערמיט, צולייגען צו דער אזוי אויך שווערער מאסע, וועלכע עס שלעפט יעדער ארבייטס מענש ביים היינטיגען טאג, נאך איין שטיין וועלכער וועט דעם בעלי מלאכה נישט אינגאנצען צודריקען.

אבבע וואסער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
טז
23
אדר א׳ תרצ״ב

פעברואר
זון-אויפגאנג 6.46
זון-אונטערגאנג 4.54

פון האנדעלס-געריכט

קאנצעסיאָנער פון מאַגיסטראַט-קיאָסקען אונטער אויפּאַדלאַשטש

אויף דער לעצטער זיצונג פון האַנדעלס-געריכט, איז בעטראַכט געוואָרען דער אויפּאַדלאָשטש פון לודוויק גערטיך, וועלכער האָט געפּאַכטעט ביים מאַגיסטראַט די שטאַטישע זאַדע-וואַסער קיאָסקען. נאָכ׳ן אויפּאַדלאָשטש האָט ג. פערפּאַכטעט דעם זכות צו די איגוואַלידען, און שפּעטער צו אַ געוויסען יוזעף מילראַד.

פאַר׳ן אויפּאַדלאָשטש האָט גערטיך געוואָלט איבערשרייבען די מאַגיסטראַט-קאָנצעסיע אויף זיין ווייב, וואָס ס׳האָט זיך איהם נישט איינגעגעבען. דער פּון איז געווען צו דרינגען, אַז ג. האָט מיט אַ כוונה געאַרבייט צום שאַדען פון די קרעדיטאָרען.

אויף דער לעצטער פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען, האָט דער ריכטער-קאָמיסאַר דערלויבט צוצוטרעטען צו אַן׳עפענטליכען אָפּמאַך, לויט ווי ג. פּראָפּאָנירט צו רעגולירען אויף 25 פּראָצ. דער גרעסטער טייל בעלי-חובות האָבען מסכים געווען צו דער פּראָפּאָזיציע.

געגען דעם האָבען פּראָטעסטירט עטליכע קרעדיטאָרען אָנווייזענדיג, אַז דער געפאַלענער האָט אַלע מעגליכקייטען צו צאָהלען די פולע 100 פּראָצ.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אָפּצולעגען די דעציזיע אויף עטליכע טעג.

* * *

אויף דערזעלבער זיצונג איז פּערעפּענטליכט געוואָרען אַנ׳אויפּאַדלאָשטש דער פירמע אברהם משה קרישטאַל, פאַבריק פון טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען (פּעטריק. 37). ק. האָט אין אויגוסט פ. י. זיך בעמיהט וועגען אַ „נאַדזור“, דער ״״אַלגער סוחר איז געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציאישער אויפזיכט.

די 7500 נפשות אויף פאלעשיע טארען נישט זיין אויף הפקר!

יודיש מעדעל געשטארבען צוליב מאנגעל אין טעלעפאנישער פערבינדונג

אנ׳אלגעמיינער טעלעפאן אויף פאלעשיע מוז וואס גיכער געשאפען ווערען

אין די מאַגיסטראַט-הייזער אויף פּאַלעשיע וואוינען איצט אַנ׳ערך 1500 איינוואוינער. רעכענענדיג דורכשניטליך צו 5 נפשות אין אַ פאַמיליע, האָבען מיר אַ קימא לן פון 7500 נפשות.

אָט אַ די 7500 נפשות זענען אין משך פון דער נאַכט איינגאַנצען אָפּגעריסען פון דער שטאָט. די נאַכט-טראַמוויען קורסירען נאָר ביז 12 ביינאַכט. דאָס ערגסטע איז אָבער דאָס, וואָס אַפילו קיין טעלעפאָן איז נישטאָ מיט וועלכען מ׳זאָל זיך קענען בענוצען אין אַ נויט-פאַל, ווי ביי אַ פּלוצליגע ערקראַנקונג, שרפה, א. ד. גל. די איינציגע צוויי טעלעפאָנען אויף פּאַלעשיע געפינען זיך אין די קאָאָפּערראַטיווען, וועלכע זענען נאַטירליך ביינאַכט געשלאָסען.

אַזוי למשל, האָט צוליב דעם, וואָס ס׳איז קיין שום פערבינדונג נישטאָ, געשעהען אַנ׳אומגליק, וואָס ס׳האָט געקאָסט דאָס לעבען פון אַ יודיש מעדעל; אַ יודיש מעדעל איז אין מיטען נאַכט אָוועקגעפאַלען. דער פאָטער, אַ פּערצוזייפּעלטער, האָט געגומען זוכען אַ טעלעפאָן. און פערשטעהט זיך נישט געפונען, אַזוי אַז ער האָט געמוזט לויפען צופוס פון פּאַלעשיע אין דער שטאָט ״״ דיין צו „לינת הצדק“. ווען די פּאָגאָטאָוויע איז אָנגעקומען איז שוין דאָס מעדעל געווען טויט.

נאַטירליך, איז דאָס אַ פערזעהען פון מאַגיסטראַט, פאַרוואָס ס׳איז נישט געזאָרגט געוואָרען דערפאַר, ס׳זאָל איינגעאָרדענט ווערען אַנ׳אַלגעמיינער טעלעפאָן, מיט וועלכען די איינוואוינער זאָלען זיך קענען בענוצען, און אויב דאָס איז נישט געטון געוואָרען, דאַרפען עס איצט די איינוואוינער אַליין טון; דער מאַגיסטראַט דאַרף אָפּגעבען אַ צימער, וואו ס׳זאָל איינגעפיהרט ווערען אַנ׳אויטאָמאַט-טעלעפאָן, וועלכער זאָל זיין טעטיג אַ גאַנצען מעת־לעת. די איינוואוינער וועלען גערן זיך מתחייב זיין צו דעקען די אויסגאַבען, מיט וואָס דאָס איז פערבונדען.

ס׳איז צו דערוואַרטען, אַז די איניציאַטיוו וועט פון די איינוואוינער אויף פּאַלעשיע וואָרים בעגריסט ווערען, וואָרים ס׳איז דאָך ממש אַ סקאַנדאַל צו לאָזען 7500 נפשות אויף הפקר!

—זשאַן—

דער בעקאנטער דאקטאר דינענזאן

איז נעכטען גע׳משפט געווארען אין שטאטישען געריכט און איז פרייגעשפראכען געווארען

(2) נעכטען איז אין שטאַטישען געריכט געמשפט געוואָרען דער בעקאַנטער דאָקטאָר יצחק דינענזאָן (פּאַלודניאָווא 9), וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין דעם, אַז אין יאַנואַר פ. י. האָט ער פּערקויפט פּריוואַט אין זיין וואוינונג די געגען קאָקלוש-איינשפּריצונג „טוסקאָסאַן“, וואָס עס איז לויט אַ מיניסטעריאַלער פעראָרדנונג פערבאָטען צו פערקויפען פּריוואַט, און וואָס נאָר אַפּטייקען מעגען מיט דעם מיטעל האַנדלען.

סיי בעת דער אויספאָרשונג און סיי אויפ׳ן געריכט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער ד״ר דינענזאָן דאַרף אַנשטאָט געמשפט צו ווערען, פערקעהרט — געלויבט און געפּרייזט צו ווערען

עס האָט זיך דורך פאַקטען און דורך עדות (ד״ר מ. רייכמאַן, ד״ר ז. פרעכנער, פּראָף׳ ד״ר ה. פרענקעל א. א.) אַרויסגעוויזען, אַז דעם ד״ר דינענזאָן האָט מען צו פערדאַנקען דעם פאַקט, וואָס אינטערעסירענדיג זיך ספּעציעל מיט דער קינדער-פּלאָג פון קאָקלוש-קראַנקהייט, האָט ער, זייענדיג אין בערלין, צוגעזעהען, ווי דער קייך-הוסט ביי קינדער ווערט געמילדערט דורך דעם אויבענאַנגערופענעם מיטעל.

ער האָט זיך מיט דעם דאָזיגען מיטעל פעראינטערעסירט, אַראָפּגעבראַכט בסך-הכל 14 איינשפּריצונגען פון בערלין קיין לאָדז, וועלכען ער אַליין און זיינע קאָלעגען דאָקטוירים האָבען מיט גרויס ערפאָלג אויסגעפּרובט, און דאַן האָט מען עס איהם צו פערדאַנקען, וואָס אַ דאַנק איהם האָט די עפּידעמיאָלאָגישע אַנשטאַלט אין וואַרשאַ (מלוכה׳ש-היגייענישע אַנשטאַלט) אָנגעהויבען צו פּראָדוצירען דעם דאָזיגען אויסערגעוועהנליך-וויכטיגען היילונגס מיטעל, וועלכער האָט שוין בעוויזען אָפּצוראַטעווען פיל טויזענדער קינדער פון דערשטיקט ווערען...

עס איז קלאָר, אַז דאָס געריכט האָט זיך קנאַפּ געשטיצט אויף די אויספיהרונגען פונ׳ם ד״ר סטאַניסלאַוו סקאַלסקי (ווי בעקאַנט: לייטער פון דעם געזונדהייטס-אַמט ביי דעם וואָיעוואָדען-אַמט), וועלכער האָט אַוודאי געהאַנדעלט אין הסכם מיט זיין געוויסען, ווען ער האָט פערענדיגט זיין רעדע מיט׳ן פּאַטעטישען אויסרוף: „מיר דאָקטוירים, האַנדלען נישט“!

ווייזט אויס, אַז דאָס געריכט איז אויך נישט איבערצייגט געוואָרען פון דער אַמטליכער רעדע פונ׳ם פּראָקוראָר, און — ד״ר דינענזאָן איז פרייגעשפּראָכען געוואָרען.

דאָס געריכט האָט בעמליך, אָנערקענט אַז אין דעם ד״ר דינענזאָנס טאַט זענען נישטאַ קיין סימנים פון אַפּערברעכן, וואָס ווערט פּאַראויסגעזעהען אין שטראַף-קאָדעקס.

טשיקאַווע איז דער פּרט, וואָס דער פאָרשטעהער פון דער עפענטליכער בעשולדיגונג, געהילפספּראָקוראָר סוסקי וועט אַפּעלירען.

הנחות פון אומזאץ-שטייער פאר די הורט-סוחרים

(אג) ווי בעוואוסט האָט די שטייער-מאכט אַרויסגעגעבען אַ צירקולאַר, לויט וועלכען די הורט-סוחרים ווערט געמאַכט אַ הנחה, און זיי צאָהלען נאָר 1 פּראָצענט פון אומזאַץ. די לאָדזער שטייער-אַמטען ווענדען אָבער נישט אָן דעם דאָזיגען צירקולאַר צו די הורט-סוחרים, וואָס פיהרען נישט קיין ריכטיגע ביכער און עס ווערען אויך נישט גענומען אין אכט זייערע ביטעס. די שטייער-אַמטען מאָטיווירען זייער שטעלונג דערמיט, וואָס די הורט-סוחרים גיבען כלומרשט אויף אַ קלענערען אומזאַץ, ווי זיי מאַכען אין דער ווירקליכקייט.

אין שייכות דערמיט האָט דער סוחרים-פעראיין (פּיעטרקאָווער 10) זיך געווענדעט צום פינאַנץ-מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל ווענדי דעם, אַז די לאָדזער שטייער-אַמטען זאָלען ליבעראַלער צווענדען דעם אויבגדערמאָנטען צירקולאַר. אין מעמאָריאַל ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די הורט-סוחרים האָבען, רעכענדיג זיך מיט דעם צירקולאַר, וואָס פּערקלענערט דעם אומזאַץ-שטייער ביליגער קאַלקולירט די פּרייזען פון זייערע סחורות, און איצט, אויב זייערע ביטעס ווערען נישט גענומען אין אכט, און דער צירקולאַר ווערט בנוגע זיי נישט אָנגעווענדעט, בעדייט די דאָזיגע קאַלקולאַציע פאַר זיי אַ רואינע.

טראגישע ליבע פון א דינסט-מיידל

וועלכע דרייט אויף דאס גאז-רעהרעל און פער׳סמ׳ט זיך

(2) מחמת אַ פערפיהרטער ליבע, האָט דאָס דינסטמיידעל בראָניסלאַווע שעמניצקאַ (22 יאָהר אַלט), וועלכע דינט ביי דער משפחה לוצקי אויף ליפּאָווע 1, אָפּגעדרייט דעם גאַז אין דער קיך, און זיך פער׳סמ׳ט צוזאַמען מיט די לוצקי׳ס אַ שוועסטערן-טאָכטער שיינדעל-גיטעל צינאַמאַן, וועלכע איז געשלאָפען אין אַ שכנ׳שען צימער.

די צינאַמאַן האָט פּאָגאָטאָוויע אָפּגעמינטערט אָבער דאָס דינסט-מיידעל איז אַזוי שטאַרק פערגיפטעט, אַז מ׳האָט זי געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאַל.

דרינגענדע שטיצע פאר ארבייטסלאזע

דער מאַגיסטראַט איז מודיע, אז היינט, דעם 22 פעברואר הויבט מען אָן אויסצאָהלען די דרינגענדע שטיצע פאַר׳ן חודש פעברואר, פאַר די אַרבייטס-לאָזע, וועלכע האַלטען אויס אַ פאַמיליע.

נישט פערהייראַטע האָבען נישט קיין רעכט אויף דער שטיצע. די אויסצאָהלונגען קומען פאַר אין לאָקאַל פון אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטסלאָזע, זשעראָמסקי 74 פון 9 פריה ביז 2 בייטאָג, לויט פאָלגענדען סדר:

היינט, דינסטאַג, 23 פעברואר, די נעמען וואָס הויבען זיך מיט די בוכשטאַבען:

HIJK

מיטוואָך, 24 פעברואר:

ĻŁMNO

דאָנערשטאַג, 25 פעברואר:

PRS

פרייטאַג, 26 פעברואר:

TUWZŻ

„שמחות ביי יודען“

אזוי הייסט דער 25 יובילעאום פּראָגראַם

אין „אררט“

דער בין-הזמנים אין דער טריקאטאזשען-בראנזשע

(2) לויט ווי מ׳אינפאָרמירט אונז פון טריקאָטאַזשען-אינדוסטריעלען-פערבאַנד, הערשט נאָך אין דער דאָזיגער בראַנזשע דער בין-הזמנים.

מען האָפט אָבער, אַז דער געברויך אויף זומער-אויסאַרבייטונגען וועט בקרוב פערגרעסערט ווערען.

לעת-עתה זענען די פּרייזען אויף די דאָזיגע אַרטיקלען מיט 15 — 20 פּראָצענט ביליגער, ווי פאַראיאָהריי.

א סאניטארע קאנטראלע אין די ווארשט-פאבריקען

(אג) אין דער סאַניטאַר-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט זענען לעצטענס איינגעפאַלען אָנקלאַגעס, אז עס ווערען נישט אָפּגעהיט אין די קלענערע יודישע וואורשט-פאַבריקען די סאַניטאַרע פאַרשריפטען, וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען אין נאָוועמבער פון פאַריגען יאָהר.

אין שייכות דערמיט וועט די געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים לאָדזער מאַגיסטראַט אין די נאָהנסטע טעג אדורכפיהרען אַנ׳אינספּעקציע אין אַלע וואורשט-פאַבריקען, בכדי פעסטצושטעלען דעם סאַניטאַרען צושטאַנד פון די פאַבריקען און צוציהעז די שולדיגע אין עובר זיין אויף די סאַניטאַרע פאַרשריפטען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

מעשי-גליטש

(2) אויף רוג פּיעטריקאָווער און נאַרוטאָוויטשאַ האָט זיך נעכטען אויסגעגליטשט דער 41-יאָהריגער סוחר וולאַדיסלאַוו פראַנק און זיך צובראָכען דעם לינקען פוס.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע“

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

היינט, דינסטאַג, ווערט נישט געשפּילט.

דזשעק רעבטצייט׳ס מאַטש!

מיט פּריידיבקייט, זינגען און טאַנצען — לעבט מען אויף דער וועלט.

מאָרגען, מיטוואָך—גרויסע פאָלקס-פאָרשטעלונג צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 זל.

דזשעק

רעבטצייט

אין דער גרויסער שלאַגער-אָפּערעטע

יאנקעלע כוואט

20 שלאַגער-נומערן איינער שענער פון 2-טען

מיט דעם אָנטייל פון דער גוט-בעקאַנטער אַרטיסטין-זינגערין יוכבד זילבערג.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע פון 11-2 מיטאָג און פון 4 נאָכמ.

אלעע קאשטשושקי 21 „הזמיר“ אלעע קאשטשושקי 21

יודישע טעאטער-סטודיע פון „הזמיר“

פרייטאַג, ד. 26-טען, שבת, ד. 27-טען, זונטאַג, ד. 28-טען פעברואר, 9 אָווענד

פייערליכע פּרעמיערע!

מסעות בנימין השלישי

סאַטירע אין 10 בילדער פון מענדעלע מוכר ספרים.

רעזשי — אידעם. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען — יצחק ברוינער.

מוזיק — דוד ביגעלמאַן. פּלאַסטיק און טענץ — איזאַ האַראַרי

אינסצעניזאַציע — כאים עמעס.

בילעטען שוין צו בעקומען אין לאָקאַל פון „הזמיר“.

וואס ווילען די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען

פרעסע-קאנפערענץ מיט דר. וואלפגאנג פאן ווייזעל

נעכטען איז אין זאל פון „הזמיר" פארגעקומען א פארלעזונג פון פיהרער פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען מיטגליד פון אקציאנס קאמיטעט ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזעל. ד"ר ווייזעל איז אנ'אנגעזעהענער זשורנאליסט, וואוינט ש'ין זייט א לאנגע צייט אין ארץ-ישראל און איז פערוואונדעט געווארען בעת די געשעהענישען אין אויגוסט 1929 אין ארץ-ישראל.

פאר דער פארלעזונג איז פארגעקומען ביי ד"ר ווייזעל א פרעסע-קאנפערענץ. ד"ר ווייזעל האט ארויסגעזאגט א רייה זעהר אינטערעסאנטע און אריגינעלע געדאנקען וועגען אויפבוי אין ארץ-ישראל און וועגען דער ציוניסטישער פאליטיק פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען.

אין קורצען לאזען זיך די געדאנקען פון ד"ר ווייזעל כאראקטעריזירען אין פאלגענדען: די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען זעהען איין, אז דאס יודישע פאלק האלט ביים אונטערגאנג, אויב ס'וועט נישט געשאפען ווערען די יודישע מלוכה. די סמנים פון אונטערגאנג פון יודישען פאלק זענען פאלגענדע:

1) אסימילאציע וואס ווערט פראפאגירט דורך דער יודישער פלוטאקראטיע 2) דאס ארויסטרעטען פון די יודישע געמיינשאפטען וואס ווערט פארסירט דורך דער יודישער בורזשואזיע און די קאמוניסטען 3) די קינדערלאזיגקייט וואס ווערט אזוי שטארק געגלויבט דורך די „וואיל-האבענדע" מענשען און קאמוניסטען און געמישטע חתונות.

דאס אלץ קען אויסגעמיטען ווערען אויב די יודישע מלוכה אין ארץ-ישראל קען ווערען א פאקט, דארט קען געבויט ווערען א געזונד יודיש לעבען. אבער דאס יודישע לעבען אין ארץ-ישראל דארף זיך שטיצען אויף דער פערשטענדיגונג מיט די ארטאדאקסישע מאסען, דאס לעבען אין ארץ-ישראל דארף זיך שטיצען אויף די יסודות פון דער תורה און נישט אויף די יסודות פון סטאלינען.

פערשטעהט זיך, אז מ'קען נישט ארייגרעדען דערין ווי אזוי ס'וועט זיך געשטאלטען דאס לעבען אין ארץ-ישראל נאכ'ן אויפבוי.

די רעוויזיאניסטען לאזען זיך נישט אויפצווינגען ווי אזוי ארץ-ישראל זאל געבויט ווערען, אז מען מוז אזוי טון, ווי אנדערע פערלאנגען. דערביי איז יעדעס מיטעל פאר די רעוויזיאניסטען נישט נאר ריכטיג נאר אויך הייליג. מיר זענען א פאלק, וואס האט א פערגאנגענהייט פון 5000 יאהר און ווילען פאראויסזעהן נאך א צוקונפט פון 5000 יאהר.

ווי אזוי מיר וועלען דערגרייכען אונזער ציל איז נישט קיין פראגע. זאגט ד"ר ווייזעל, די וועגען ענדערען זיך פון טאג צו טאג. מ'דארף שטעהן אויף דער וואך.

די געניאליטעט פון דעם פיהרער זשאבאטינסקי בעשטעהט דערין, וואס אלע זיינע פאראויסזעהונגען זענען פערווירקליכט געווארען, בעת אנדערע פיהרער האבען שטענדיג געהאט טעותים.

ווייטער האט ד"ר ווייזעל ארויסגעזאגט א רייה אריגינעלע געדאנקען וועגען דער איצטיגער לאגע, ד"ר ווייזעל האלט, אז דאס אינדוסטריאליזירטע אייראפא, אמעריקא און יאפאן הויבען איצט אן א גרויסען קריג געגען כינא, אינדיען. און צום טוף געגען סאוועט-רוסלאנד, דאס קומט צוליב דעם וואס די דערמאנטע מלוכות, וועלכע האבען ביז איצט ארויסגעצויגען די רויה-שטאפען פון די קאלאניעס און אנרער-מלוכות און דאן זיי פערקויפט פערטיגע סחורות, פערלירען איצט די מערק, ווייל די אויסגערויבטע מלוכות אינדוסטריאליזירען זיך אליין, וועלען זיי דאס נישט טון, וועט די ארבייטסלאזיגקייט וואקסען און ס'קען אויסברעכען די סאציאלע רעוואלוציע. ביי א קריג קען מען אפשטופען די רעוואלוציע אויף 20 ביז 30 יאהר און דאן אנהויבען איינפיהרען רעפארמען, וועלכע וועלען העלפען אדער נישט. אין אייראפא ווילען זיי אבער דעם קריג נישט אנהויבען. דער גרויסער קריג האט זיך שוין אנגעהויבען און דאס יודישע פאלק, בעזונדערס די יודישע יוגענד דארף מיליטאריזירט ווערען, כדי דורך דער אדער יענער מאכט עראבערן ארץ-ישראל.

די פוילישע יודען קענען אין איצטיגען מאמענט פאלגענדעס טון פאר ארץ-ישראל: בעמיהען זיך צו פערקויפען און פערשפרייטען די ארץ-ישראל-פראדוקטען, בעמיהען זיך, אז דער שיף-פערקעהר פון פוילען קיין ארץ-ישראל זאל געהען דורך פוילישע שיפען און נישט ענגלישע א. א. וו.

רעדוצירט די שכירות פון די יודישע פליישער-ארבייטער

(אג) מיט איניגע טעג צוריק איז געקומען צו א הסכם צווישען די מייסטער פון צעך פון די פוילישע וואורשט-פאבריקאנטען און דעם פראפעסיאנעלען פעראיין פון דערנעהרונגס-בראנזשע נארוט אוויטש 50). אלס רעזולטאט פון דאזיגען הסכם איז געשלאסען געווארען א קאלעקטיוו-ווער אפמאך צווישען די ארבייטסגעבער און די ארבייטער. עס איז פעסטגעזעצט געווארען א 8-שעה'דיגער ארבייטס-טאג, אורלויבען א. א. וו. א חוץ דעם זענען בעשטימט געווארען מינימאלע לוין-סטאוועס פאר די פערשידענע קאטעגאריעס ארבייטער. לויט דעם געשלאסענעם אפמאך קענען אפגעזאגט ווערען אדער צוגענומען ווערען נייע ארבייטער נאר דורך דער פערמיטלונג פון פראפעסיאנעלען פעראיין.

אויך די ורעסערע יודישע וואורשט-פאבריקאנטען האבען אינטערגענומען אנ'אקציע צו רעדוצירען די שכירות פון די ארבייטער אויף 25 פראצענט.

אין שייכות דערמיט איז נעכטען אין אווענד פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די אינהאבער פון די יודישע וואורשט-פאבריקען און פארשטעהער פון פראפעסיאנעלען פעראיין פון די יודישע פליישער ארבייטער און עס איז געקומען צו א הסכם, לויט וועלכען די שכירות פון די ארבייטער איז רעדוצירט געווארען פאר די ארבייטער, וואס פערדינען בעסער, אויף 15 פראצ. און פאר די איבריגע אויף 10 פראצענט.

עס דארף נאך בעטאנט ווערען, אז זייט נאוועמבער פון פאריגען יאהר איז עס שוין די צווייטע רעדוקציע פון די פענסיעס פון די ארבייטער אין די וואורשט פאבריקען.

מיר נוישיגען זיך — מיר בענקען —
און עס איז שווער צו לעבען אה!

„שמחות ביי יודען"

(די יובילעאום-פרעמיערע אין „ארדט")

קרייז פריינט פון די באראכאוו-שולן
אין די זאלען פון דייטשן האנדלס-אנג. פאריין, צ. קאשציושקי 21 (פארטער)

שבת, דעם 27-טען פעברואר, 10 אינאווענט

א גרויסער ראוט
א גרויסער רעווי-פראגראם

אונמער'ן נאמען: „לאמיר אלע אינאיינעם, אינאיינעם"

מיט'ן אנטייל פון די „ארדט"-ארטיסטען: דזשיגאן, פולאווער און 4 גירלס.

פערשידענע אטראקציעס! ביליגער בופעט. טענץ אריגינעלער דזשעז. 2 ארקעסטערן. בילעטען צום פרייז פון 1.50 זל. שוין צו בעקומען אין אלע פראפעס. פעריינען און אין דער באראכאוו-ביבליאטעק, זאכאָ-ניא 63.
1153

היינט און פאלגענדע טעג!
אזעלכעס, וואס לאדז האט נאך נישט געהערט!
איבערשעהנער קלאנג-מייסטערווערק רעזשי פון William Wilcou

„ציגיינער-ראמאנסען"

אויסגעפיהרט דורך דער שעהנער
BRYGIDA HELM
דעם טעמפעראמענטפילען
Józef Schildkraut
און דעם וועלטבעריהמטען ציגיינער-ארקעסטער RODEGO
דראמע פון גרויסער ליבע און אפפערונג
אויס. פראגר.: קלאנג-צוגאבן און אקטואל.

דער זאל איז שטארק בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג,
שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזן פון די פלעצער.

וועלכע אונטערנעמונגען דארפען צו האבען אפרעכנונגס-ביכלעך?

(2) דער קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר קלערט אויף, אז אונטערנעהמונגען, וואס בעשעפטיגען מעהר, ווי פיער אנגעשטעלטע, אריינרעכנענדיג אין דעם טערמינאטארען, אנגעשטעלטע און געוועלבער. ארבייטער און פוהרמאנעס, בעדארפען איינצופיהרען אפרעכנונגס-ביכלעך.

מודעות וועגען דער ארבייטס-צייט,

וואס דארפען אויסגעהאנגען ווערען אין האנדווערקער-ווארשטאטען

(2) דער קרייז-ארבייטס-אינספעקטאריאט איז מודיע, אז אלע אינהאבער פון האנדווערקער-ווארשטאטען — אויב זיי ווילען אויסמיידען שטארקע שטראפען מצד דעם ארבייטס אינספעקטאראט — דארפען אין דער נאהענטסטער צייט אויסהענגען אין זייערע ווארשטאטען ספעציעלע מודעות, וואס בעצייכענען דעם אנהויב און סוף פון דער ארבייט אין די ווארשטאטען, אנצייכענענדיג די הפסקה אויף עסען, און דעם אויסצאהלונגס-טאג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57). וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (זילסודסקי 54). ס. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 154), ר. רעמבעליוסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשעגרזאלניאנא 75).

ר. איזראעל.

קאפערלע

104:

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזשער ווירקליכקייט

ניין, א נאמען העלענא דרייהארן, האב איך קיינמאל נישט געהערט. פערעלע האט אבער דערקענט אין דעם אופן פון פראגען און ענטפערען פון לעאנען, אז ער האט שוין יא א גרויסען שייכות צו דעם ענין זי איז געווארען איבערצייגט, אז ער איז דערזעלבער לעאן דרייהארן, וועגען וועלכען העלענא האט איהר דערציילט, זי האט אבער פערביסען די ליפען און געזאגט:

— אויב אזוי זעהט אויס איז דא פארגעקומען א טעות, איך האב מעהר נישט מיט דיר וואס צו רעדען

— אבער פערעלע, דו האסט דאך געזאגט, אז מ'דארף דער פרוי העלפען. אויב זי איז אפילו נישט מיין משפחה, דארף מען דאך אויך א עלענדע פרוי העלפען.

— וואס קענסטו אויפטון, ווען דו געפינסט זיך אין ארעסט

— צו וואס-זשע איז געווען די גאנצע בעגעגעניש?

— איך האב נישט געוואוסט, אז דו געפינסט זיך אין ארעסט

— און דו אינטערעסירט זיך גארנישט מיט אונזער אייגענעם ענין?

— ניין, מיר איז אלץ איינס וואס ס'וועט זיין

— און מיר נישט פערעלע, מיר איז א גרויסער אונטערשיד, דיין אונשולד מוז דערוויזען ווערען

— צוערשט דארפסט בעווייזען דיין אונשולד

— גלויבסט דו הייסט עס, אז איך האב א שייכות צו דער גנבה וואס איז פארגעקומען ביי דיר אין קראָק?

— נישט דאס מיין איך, לעאן

— וואס דען? זאג קלאר.

לעאן איז געווארען בלייך ווי קאלך. ער האט זיך אנגעכאפט ביים שטוהל, כדי נישט אומצופאלען

— רעדט פערעלע, וואס מיינסט דו צו זאגען, זאג מיר וואס זאל דאס אלץ בעדייטען? נאך וואס ביזט דו דא אהערגעקומען, נאך וואס האסט דו מיך דא ארויסגעפאדערט, נאך וואס האסט דו אנגעהויבען אזא מאדנעם שמועס מיט מיר, זאג פערעלע, ווייל איך וועל משוגע ווערען.

לעאן האט דאס גערעדט מיט אזא טאן, ווי ער וואלט געשריגען

— שרייט נישט לעאן, נישט דער וואס שרייט איז גערעכט

— פערעלע רעד נישט אזוי צו מיר, איך שווער אז איך האב קיין שום שייכות נישט צו דער גנבה וואס איז בעגאנגען געווארען ביי דיר אין קאסע

— איך האב דיר שוין געזאגט, אז נישט וועגען דעם האנדעלט זיך

— נאר וועגען וואס דען, האט לעאן א קלאפ געגעבען אין טיש

אין דעם מאמענט האט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אריינגעקומען דער אויספארשונגס-ריכטער, וועלכער האט מיט א שמייכעל געזאגט

— מיינע הערשאפטען, איך האב אייך ערלויבט די בעגעגעניש בישט איהר זאלט זיך קריגען, נאר איהר זאלט זיך אדורכרעדען.

— איך האב נישט מעהר, וואס צו רעדען, האט פערעלע געענטפערט, איך וואלט אייך געבעטען, אז איהר זאלט בעפעהלען מיך צוריקצופיהרען אין ארעסט-צימער.

— ניין, צוערשט וועל איך הייסען צוריקפיהרען דרייהארנען און דאן ערשט אייך.

דרייהארן האט נישט געווארט ביז מ'וועט איהם הייסען ארויספיהרען און איז גלייך ארויס פון צימער. בעגלייט דורך א וואך-פאליציאנט. דאן האט זיך דער אויספארשונגס-ריכטער בעקוועם אוועקגעזעצט אין דיין פאטעל און אויך העפליך געבעטען פערעלען זיך אוועקצוזעצען.

פערעלע האט זיך אוועקגעזעצט און אראפגעלאזען דעם קאפ.

— ווי איהר זעהט, האט דער ריכטער אנגעהויבען, איז די פאליציי גאר נישט אזוי שלעכט, ווי מען זאגט, איך האב ערפילט אלץ וועגען וואס איהר האט מיך געבעטען.

— איך האב קיינמאל נישט געזאגט, אז די פאליציי איז שלעכט, האט פערעלע געזאגט, גלאט אזוי, אבי עפעס צו ענטפערען.

— אבער איצט מוזט איהר אויך ערפילען דאס, וואס איהר האט צוגעזאגט.

דהיינו?

— איהר דארפט מיר מיטטיילען עפעס וויכטיגע זאכען וועגען פערשידענע ענינים.

— ליידער קען איך מיין צוזאג נישט ערפילען, דאס געשפרעך, וועלכעס איך האב געפיהרט מיט דרייהארנען, האט אנגענומען א גאנץ אנדערען פארם, ווי איך האב גערעכענט.

— אפשר בין איך צופריה אריינגעקומען.

— ניין, הער ריכטער, איהר זענט געקומען אין דער סאמער ריכטיגער צייט.

— הייסט דאס, אז איהר האט מיר גארנישט צו זאגען.

— נישט פיל און אפשר דאס וואס איך וועל אייך זאגען וועט פאר אייך זיין איבעגאנצען נישט אינטערעסאנט.

— הערען קען מען, איך קען זיך אויסדוכטען, אז ס'איז נישט אינטערעסאנט, פאר אונז קען דאס זיין אפשר...

— איך וועל אייך עפעס זאגען וועגען א פרוי, וועלכע זיצט מיט מיר צוזאמען אין ארעסט-צימער.

— וועגען וועמען רעדט איהר דאס?

— איהר נאמען איז העלענא.

— איהר רעדט וועגען העלענא דרייהארן, אל זא, וואס ווילט איהר מיר וועגען איהר זאגען?

— איך מיין, אז די דאזיגע פרוי העלענא האט עפעס א שייכות צו לעאן דרייהארן.

— דאס איז פאר אונז קיין נייעס נישט, זי הייסט דאך דרייהארן און צו דעם צוועק האבען מיר זי דאך אהערגעברענגט פון ווארשא, וואס נאך ווייסט איהר וועגען דעם.

— איך קען נישט זיין קיין קאנפידענטקע און איך בין נישט מחויב אייך צו זאגען. איך האב אייך נאר געוואלט [illegible] דערויף, כדי איך זאל כאטש אין א קליינער מאס ערפילען מיין צוזאג.

— זאלען מיר דאס איבערלאזען, וואס קענט איהר אונז זאגען וועגען אייער אייגענעם ענין. די זאך רוקט זיך דאך נישט פאראויס און לויט אונזער מיינונג, זענט איהר נישט שולדיג. איהר האט נאר געדארפט אויפקלערען דעם ענין, וועלכער איז אזוי שרעקליך פערפלאָנטערט און דאן וואלט איהר פריי געווארען.

— איך קען אייך ליידער גארנישט זאגען, אויסער דעם, וואס איך האב שוין [illegible] מאל איבערגע'חזר'ט, אז איך בין אינגאנצען [illegible].

— און אפשר וואלט ווער פאר אייך איינגעצאהלט קויציע, אז איהר זאלט קענען בעפרייט ווערען.

— איך האב קיינעם נישט, אויסער אנ'ארימע מאמע.

— אפשר וואלט דאס געטאן אייער שעף ראדזענטאל. אליין.

— ווי אזוי? ער אליין האט דאך מיטגעטיילט וועגען דער גנבה דער פאליציי און מיך געלאזט ארעסטירען.

(פארטזעצונג קומט)

אויף עטליכע טעג צוגעמאַכט דער לעטישער קאָנסולאַט אין לאָדז

(2) מחמת דער לעטישער קאָנסול אין לאָדז, ה׳ וואָלדערמאַן באַזוך־בּערזין איז געשטאָרבּען, איז דער לעטישער קאָנסולאַט אין לאָדז (אויף פּיעטרי־קאָווער 143) אויף עטליכע טאָג געשלאָסען געוואָרען.

א דעלעגאַציע פון שוסטער־צעך אין פינאַנץ־מיניסטעריום

(אג) א דעלעגאַציע פון יודישען שוסטער־צעך (וואָכאָדניאַ 66) איז די טעג געווען אין וואַרשאַ און אינטערווענירט אין פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען בּעפרייען פון אויסקויפען פאַטענטען די שוסטער, וואָס בּעשעפטיגען נישט קיין אַרבּייטער.

אין מיניסטעריום האָט מען דער דעלעגאַציע ערקלערט, אז אויסקויפען פּאַטענטען מוזען אַלע בּעל־מלאכה׳ת, אַפילו ווען זיי בּעשעפטיגען נישט קיין איין אַרבּייטער.

איבּערייס אינ׳ם קורסירען פון די צופאַהר־טראַמווייען

(2) די דירעקציע פון די צופאַהר־טראַמווייען אינפאָרמירט אונז, אַז מחמת דעם עהערנעכטי־גען און נעכטיגען שניי־שטורעם, וואָס איז אַדורך איבּער לאָדז און לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, זענען פאָרגעקומען הפסקות אויף עטליכע שעה אינ׳ם קורסירען פון די טראַמוואַיען כמעט אויף אַלע ליניעס.

א ליבּע־טראַגעדיע

(2) אַזוי־ווי די עלטערן פון דער דיענסטמייד רעל דאַניאַ טשיכאַ (בּיי די מאַנצאַרזשעס אויף אנדזשעיאַ 11) האָבּען נישט געוואָלט, אַז זי זאָל חתונה־האָבּען מיט איהר הייס־געליבּטען חתן, יוזעף וואַיטשיק, האָט זי זיך נעכטען פאַרסמ׳ט און פּאַגאָטאָוויע האָט זי אין א האָפענונגסלאָזען צושטאַנד אַפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

אוועק מיטן קריזיס! אוועק מיט די זאָרגען! הייבּט אויף די סעפּ! די וועלט האָט זיך נאָך נישט געענדיגט!

אַלע גּעהען מיר זעהען

„שמחות בּיי יודען“ אין דעם „אררט“

א שרפה אין א דירה

(א) מחמת א דעפעקט אין קוימען איז אויס־געבּראָכען א שרפה אין דער וואוינונג פון משה פּערעלשטיין (בּאַלוּדניאַווא 7). אין משך פון א האַלבּע שעה האָבּען פייערלעשער איינגעלאָשען די שרפה.

א גנבה

(א) בּיי יצחק גליקסבּערג׳ן פון דער וואוי־נונג (פּאָלנאַצנאַ 16) האָבּען גנבים אַרויסגע׳גנב׳עט ציהרונג פאַר 800 זלאָטעס.

שרעקליכער צופאַל

מוטער געבּוירט איהר קינד אין קלאָזעט און דאָס קינד שטאַרבּט

(2) די 26־יאָהריגע האַנאַראַטאַ פּראָווינסקאַ (ניי־קרוטקאַ 9) האָט פּלוצים בּעקומען געבּורט־ווּעהען אין קלאָזעט אויפ׳ן הויף, און דאָס ניי־געבּוירענע עופה׳לע איז אריינגעפאַלען אין בּיאַלאָ־גישען גרוּבּען און דערטרונקען געוואָרען.

אַזוי ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די פּראָווינסקאַ האָט איהר קינד נישט אומגעבּראַכט בּכיוון, האָט מען זי געלאָזט אויף דער פריי.

דער לייכטער געבּורט פון דער אומגליקלי־כער מוטער האָט זיך פאַרוואַנדעלט אין א זעהר שווערען קימפּעט.

ד.א.ק. 4 ווערט נישט ליקווידירט

(2) מחמת עס האָבּען זיך פאַרשפּרייט קלאַנ־גען אַז די ד. אַ. ק. 4 אין לאָדז זאָל ליקווידירט ווערען, לייקענט די לאָדזער מיליטער־מאַכט קאַטע־גאָריש אָפּ די דאָזיגע קלאַנגען.

שווערע אונוויסענהייט בּרענגט צו אַזאַ שרעקליך אומגליק

(2) די איינוואוינערין פון דאָרף יוזעפאָוו בּיי לאָדז, די 26־יאָהריגע יאַנינאַ מאַלעק האָט נעכטען געפּוצט א פוטער מיט בּענזין.

נישט ווייסענדיג, וואָס פאַר א סכנה עס איז, האָט זי אַוועקגעשטעלט דאָס פּלעשעל מיט׳ן בּענזין אויף אַנ׳עק פונ׳ם בּרענענדיגען אויוועך.

די בּענזין־פלאַמען האָבּען מאָמענטאַל ארומ־געכאַפּט דאָס מיידעל און זי איז פאַרבּרענט געוואָרען.

פּאָליטישער פּראָצעס

(2) נעכטען זענען אין לאָדזער קרייז־געריכט געמשפּט געוואָרען 8 פּערזאָן, וואָס זענען בּעשול־דיגט געוואָרען אין אַנטי־מלוכה׳שער טעטיגקייט.

דאָס געריכט האָט אַרויסגעגעבּען פאָלגענדען אורטייל: דער 20־יאָהריגער גבריאל הובּערמאַן — 1 יאָהר טורמע; דער 25־יאָהריגער פּעלקס דאַבּינסקי — אויף 6 חדשים; דער 21־יאָהריגער אבּרהם לעדערמאַן — אויף 6 חדשים; די 18־יאָה־ריגע מינדעל הילע — אויף א האַלבּ יאָהר; דער 30 יאָהריגער שטעפאַן קייזער — א האַלבּ יאָהר.

ישראל נוסבּוים, אייזיק עדעלמאַן, שואל פּעשעס זענען בּעפרייט געוואָרען.

איבּערגעפאַהרען

(2) אויף ראָג פּעטריקאָווער און נאַווראַט איז איבּערגעפאַהרען געוואָרען דורך א האַסטיג־פאַהרענדער טאַקסיבּוס דער 60־יאָהריגער זאַקען־אַרבּייטער סטאַניסלאַוו גזשיבּאָווסקי (פון 28 פּולק קאַניאָווער שיסער 35).

א שווער־פאַרוואונדעטען האָט איהם פּאַגאָ־טאָוויע אַפּגעפיהרט אהיים.

דעם שאָפער איז געלונגען צו אַנטלויפען

(א) אויף זשגאַיער 11 איז אַרונטערגעפאַלען אונטער אַנ׳אויטאָ דער 11־יאָהריגער יחזקאל פּאַצאַנאָווסקי פון ניי־זאַרזשעווסקאַ 21.

דאָס יונגעל איז שטאַרק צושעדיגט.

א צוג מיט אייז פּאַסאַזשיר...

(ב) פרייטאָג אין אָוועגד האָט דער צוג, וואָס גייט פון קאַלישער וואָקזאַל קיין וואַרשאַ, גע־פיהרט בּסך הכל איין און איינציגען פּאַסאַזשיר.

מ׳שמועסט, אז דער קאָנטראָלער האָט נישט געהאַט קיין שווערע אַרבּייט.

דער גרויסער ראַוּט לטובת די בּאַראַכאָוו־שולען

דעם שבת שוין ווערט פאָרקומען דער לאַנג־דערוואַרטעטער גרויסער ראַוּט, וועלכען ס׳אַרדענט איין דער „קרייז פריינט פון די בּאַראָכאָוו־שולען“ אין די זאַלען פון דייטשען ה[illegible]־אַנגעשטעלטען פעראיין (אַל. קאָשטשושקי 21, פּאַרטער).

דער פּראָגראַם פון ראַוּט איז אַ זעהר רייכער. אַ חוץ די טענץ, צו וועלכע ס׳וועלען צושפּילען צוויי ערשטקלאַסיגע דזשעז־אָרקעסטערן ווערט אויפ־געפיהרט ווערען אַ פריליכע רעוויע אונטערן נאָ־מען לאָמיר אַלע אינאיינעם, אינאיינעם, מיט׳ן אַנ־טייל פון די בּעליבּטע „א[illegible]ס[illegible]סטען דזשיגאָן און פּולאָווער און ספּעציעל אַנגאַזשירטע גירלס. ס׳וועלען אויסערדעם זיין נאָך פאַרשידענע אַטראַק־ציעס און פאַרוויילונגען.

מ׳קאָן דרייסט זאָגען, אַז דאָס ווערט זיין דער פריליכסטער בּאַל אין היי־יאָהריגען סעזאָן. ס׳איז דעריבּער צו האָפען, אַז דער ראַוּט ווערט האָבּען אַ גרויסען דערפאָלג.

פאָרלעזונג פון ד״ר לייכטער אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט בּיי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

היינט 8,30 אָוונד קומט פאָר אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט בּיי דער ציוניסטישער אָר־גאַניזאַציע (שרודמיעסקאַ 29) א פאָרלעזונג א.ד.ט. „די שעדליכע פאָלגען פון פאַרנאַכלעסיגטע ציינער“ רעפערירען וועט ד״ר ה. לייכטער.

די פאָרלעזונג ווערט זיין אין דער פּוילישער שפּראַך.

א נייע מעבּעל־פירמע אין לאָדז א. נ.: „טעקטאָן“

דינסטאָג, דעם 16 ד. ח. איז בּיי אונז אין שטאָט געעפענט געוואָרען א נייע מאָדערנע מעבּעל־פאַבּריק אונטער דער פירמע „טעקטאָן“ אויף נאַרו־טאָוויטשאַ 6, טעל. 227-95. די אויבּענדערמאָנטע פירמע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון לאַנג־יעהריגען פאַכמאַן אין דער מעבּעל־בּראַנזשע ה׳ זיטענפעלד. בּיים מעבּעל־לאַגער געפינט זיך אַנ׳ אַרכיטעקטישע בּיוראָ. וועלכע ערטיילט גערן אומ־זיסט פאַרשידענע אָנווייזונגען וועגען איבּערבּויען געשעפטען א. אַז. וו. ס׳איז צו האָפען, אז די פיר־מע „טעקטאָן“ וועט זיך קירצליך ערווערבּען דעם צוטרוי פון אַלע לאָדזער ספּערען.

וואוילבּעליבּטע מענשען

קענען דורך א געוויסענהאַפטע געברויך פון נאַטירליכען פּיטער־וואַסער

Franciszka Józefa

וואָס פאַראורזאַכט אַנ׳אויסגיבּיגען שטוהלגאַנג אָהן יעטווע־דע אַנשטרענגונג. צו בּעקומען אין אַלע אַפּטעקען און סקלאַד־אַפּטעטשנעס.

1146

א קאָפּ־דרעניש מיט פּלעצער

(2) דער מאַגיסטראַט האָט א קאָפּ־פאַרדרע־העניש מיט א סך פּלעצער אין לאָדז, וואָס מען ווייסט נישט צו וועמען זיי געהערען.

שטייערען לייגט מען אויף זיי ארויף, אָבּער מען ווייסט נישט, פון וועמען די שטייערען צו מאַהנען, און אַזוי־ווי זיי ווערען בּ״ה אַלץ גרעסער און גרעסער, זיי וואַקסען און וואַקסען, קאָן אויס־קומען, אז די שטייער־חובות וועלען זיין גרעסער, ווי דער ווערט פון די דאָזיגע פּלעצער.

דער מאַגיסטראַט וועט דעריבּער איבּערנעה־מען אַזעלכע פּלעצער, וואָס האָבּען נישט קיין היפּאָטעק, אין זיין רשות, און נאָך 30 יאָהר וועלען זיי ממילא ווערען דעם מאַגיסטראַט׳ס אייגענטום.

פון „אררט“

היינט — 1 פאָרשטעלונג פון „שמחות בּיי יודען“

בּיי אַלעמען אויף די ליפּען זענען איצט די טריאומף־פאָרשטעלונגען פון דעם יובל־פּראָגראַם א.נ. „שמחות בּיי יודען“.

אין יעדער הינזיכט איז דער דאָזיגער פּראָגראַם אַנ׳איבּערראַשונג פאַר די פיל צושויער, וואָס פיהלען אויס נאַכט־בּיי־נאַכט דעם זאַל פון „אררט“.

היינט ווערט געשפּילט איין מאָל — 9,45 אין אָוונד.

היינט זינגט דעלאַ ליפּינסקאַ אין פילהאַרמאָניע

א זעהר גרויסען אינטערעס האָט אַרויסגע־רופען דער קאָנצערט פון דער וועלט־בּעריהמטע זינגערין דעלאַ ליפּינסקאַ, וועלכער קומט פאַר היינט, דינסטאָג, דעם 23 פעבּרואַר, 8,30 אָוונד אין פילהאַרמאָניע־זאַל.

אין פּראָגראַם פון איהר היינטיגען קאָנצערט וועט די קינסטלערין אויספיהרען 25 פון די שענ־סטע נומערן פון איהר אייגענעם רעפּערטואַר.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דינסטאַג, דעם 23 פעבּרואַר 1932

11,45 פּרעסע איבּערזיכט. 11,58 צייטסיג־נאַל. 12,10 מוזיק. 3,45 בּערזע און קאָמוניקאַ־טען פאַר פישער און שיפער. 3,50 פּראָגראַם פאַר קינדער. 4,20 פאָרלעזונג. 4,40 גראַמאָפאָן. 5.10 פאָרלעזונג. 5,35 קאָנצערט. 6,50 פער־שידענעס. 7,15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנ־דעלס־קאַמער. 7 30 רעפּערטואַר. 7,45 ראַדיאָ־פּרעסע. 8,00 פעליעטאָן. 8,15 קאָנצערט, 9,55 פּאָסטקעסטעל. 10,10 קאָנצערט. 10,40 קאָמוני־קאַטען. 10,50 טאַנץ־מוזיק.

מעלדונג

אַלגעמיינער פּראָפ. לאַנדעס־פאַראיין פון ב.ק יי־דונג־אַרבּייטער אין פּוילען, אַפּטיילונג 2 אין לאָדז בּושעזשינער 5.

אַכטונג, דאַמען מאַנטל־אַרבּייטער!

היינט, דינסטאָג, ד. 23־טען 8 אָוונט ווערט פאַר אין לאָקאַל פונ׳ם פעראיין, בּזשעזשינער 5, א גרויסע פאַך־פאַרזאַמלונג פון דאַמען מאַנטל אַרבּיי־טער ווענען וויכטיגע פאַך־פראַגען. אַלע אַרבּייטער מיזען אומבּעדינגט קומען! די פאַך־קאָמיסיע

1156 פון דאַמען־מאַנטל־אַרב

פאָלקס־אוניווערזיטעט בּיי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז. 1158

היינט, דינסטאַג, 23 פעבּרואַר, 8,30 אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע שרודמיעסקאַ 29 א פאָרלעזונג אין דער פּוילישער שפּראַך א.ד. ט. „די שעדליכע פאָלגען פון פאַר־נאַכלעסיגטע ציינער“. רעפערענט ד״ר ה. לייכטער.

קריסטליכער פּריץ גייט זיך מגייר זיין

אַנ׳אָרימע ווילנער יודיש מיידעל מאַכט אַ קאַריערע צוליבּ דער ליבּע פון א רייכען קריסטליכען דאָקטאָר א פּריץ

ווילנע. אַ סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט אַ אָרימער ווילנער יודישער מיידעל און אַ רייכען פּוי־לישען פּריץ ווערט איצט דערציילט אין שטאָט.

דאָס מיידעל הייסט פ. איהרע עלטערן זענען אַמאָל געווען זעהר פאַרמעגליכע לייט. לעצטענס זענען זיי אָבּער צוליבּ׳ן קריזיס רואינירט געוואָרען און לעבּען אין נויט. דאָס מיידעל איז אָבּער געווען זעלבּסטשטענדיג. זי האָט זיך געלערנט האַפּטעריי און פלעגט פון דער אַרבּייט פאַרדינען און אויך העל־פען די עלטערן. ווען ס׳איז קיין אַרבּייט נישט גע־ווען האָט זי בּעקומען אַ שטעלע אַלס קאַסירשע אין אַ היגען געשעפט.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט זי אָבּער אויך די שטעלע פאַרלאָרען און דאַן בּעקומען אַ פּאָסטען אַלס גובערנאַנטקע אין אַ פאַרמעגליכען יודישען הויז אין דער ווילנער פּראָווינץ דאָרט האָט זי זיך בּעקענט מיט׳ן אָרטיגען קריסטליכען וועטערינאַר־דאָקטאָר, אַליין זעהר אַ רייכער מיט אייגענע גרויסע שכנים ערד, פאָלוואַרקען און גיטער.

דער דאָזיגער דאָקטאָר פלעגט אָפט אַרייננקו־מען צו דער משפּחה וואו פ. האָט געאַרבּייט אַלס גוּווערנאַנטקע. די יודישע גוּווערנאַנטקע איז איהם בּעפעהלען געוואָרען און צווישען זיי האָט זיך פאַר־בּונדען א נאָהנטערע בּעקאַנטשאַפט וועלכע איז מיט דער צייט פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ הייסער ליבּע.

דער יונגער דאָקטאָר האָט דאַן פאָרגעלייגט דער יודישער מיידעל זי זאָל זיך שמדן און ווערען זיין כלה. מחמת אָן איהר שטעלט ער זיך נישט פאָר זיין היינטערדיגען לעבּען.

די יודישע פריילין האָט איהם אָבּער דער־קלערט, אַז אויבּ ער וויל קאָן ער מיט איהר חתונה האָבּען אַלס מיט אַ יודיש קינד, אָבּער שמדן זיך וועט זי קיינמאָל נישט.

דער פאַרליבּטער דאָקטאָר האָט לאַנג געקעמפט מיט זיך בּיז איינמאָל האָט ער קאַטעגאָריש ערקלערט דער ווילנער יודישער פריילין, אַז נאָך אַ לענגערען איבּערליכען קאַמף האָט ער בּעשלאָסען בּיי זיך מגייר צו זיין זיך, און חתונה האָבּען כדין וכדת משה וישראל.

די טעג איז שוין די יודישע כלה פון קריסט־ליכען פּריץ אַראָפּגעקומען קיין ווילנע, דער בּע־שיידען געקליידעטער פריילין איז נישט געווען צו דערקענען. זי איז געקומען אַנ׳אויסגעפּוצטע אין די שענסטע בּגדים און האָט געבּראַכט איהרע עלטערן א מתנה פון עטליכע הונדערט דאָלאַר, וועלכע וועלען ראַטעווען די רואינירטע משפּחה און צייטווייליג שטעלען זי אויף די פיס.

די יודישע פריילין פאָהרט אַרויס די טעג מיט איהר קריסטליכען חתן קיין דאַנציג, וואו ס׳וועט פאָרקומען די גר־צעדעמאָניע און די חתונה. נאָך דער חתונה וועט דאָס יונגע פּאָרל אָפּפאָהרען קיין איטאַליע פאַרבּרענגען די האָניק־חדשים.

— די — בּעוואוסטע פעלד־בּעטען „Palma-Patent“

וואָס זענען אַלעמען בּעקאַנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט

מיט א גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר

ווי אויך לעזשאַקעס, פעלד־בּעטלעך און פעלד־בּענקלעך

מאַטראַצען געבּעטע, שאַטקאָווע, קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס

בּעקומט מען נור אין דער בּעקאַנטער פאַבּריק

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24, טעל. 85־131

הורט דעטייל

407

T. OKNO

וואַלינט איצט

זאַוואַדזקאַ 19, טעלעפאָן 137-03

וויכטיג פאַר דאַמען!

גּעוו. דאַמען־פריזיער אַרבּייטער

STANISŁAW

אין די פירמעס:

A.Nowicki Śródmiejska 31

Schilke, Grand-Hotel

Piotrkowska 72

נעהמט אָן איצט בּיי זיך אין דער פּריוואַט־וואוינונג

זשעלאַזנאַ 12, וואוינונג 28

רעכטע אַפיציגע, 2־טער שטאָק.

נידריגע פּרייזן! 378 נידריגע פּרייזן!

מראנן-קיוא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הײנט און פאלגענדע טעג!
דאס גרעסטע פילם-קונסט-ווערק פון סעזאן!
א פילם אין נאטורלעכע פארבען א. נ.:

דער זינגער פון די בערג

דראמע פון רוסישע לעבען .·. אין דער הויפטראָל

Lawrence Tibet

נעכסטער פראָגראַם:
„ווען די ליבע ערוואכט"

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אָנהויב אין וואָכ. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

אלע מין
וואנעס
– ווי אויך –
קינדער-וואנעס
בעקומט איהר נור אין דער בלעכערײ-ווערקשטעל
„ZGODA"
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבאָרגט.

טור- און קארט-לאגער
Sz. Maroko
לאדז, נאוואמיעסקא 2,
פראָנט, 1-טער שטאָק, טעל: 159 43
עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאָן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען- און הערען-שטאָפען.
פאר שניידער – ספעציעלער ראבאט.
627

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראָבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שאנקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

– דורך –
עברי 3 חדשים
פון א-ב ביז עברי און דאווענען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן דורך מלמדים-ספעציאליסטען אין דעם בעוואוסטען רעליגיעזען
גן-ילדים פרעבעל-שולע
ביים בית-ספר „תורה-ודת"
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאָט) 6
קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען פון 11–1 מיטאָג.

רענטגעניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלאבאדסקי, קערשנער, פישמאן, שמירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט
צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטאראפאלסקא
א בעראטונג ביים אויגען-דאָקטאר נאר 3 זל.

Doktór
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
choróby skórne, weneryczne i moczopłciowe
(Naświetlania promieniami Roentgena)
Przyjmuje od 8^{30} do $9^{1}/_{2}$ rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} w., w niedzielę i święta od 10 r. do 1-ei p. p.

כעמיש-
באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
פיעטריקאווער 37
פראָנט, 2 שטאָק.
אנאליזען פון קאל, אורין רייכעך און אנד.
מעסיגע פרייזען.

ENGLISH
פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסאַ-ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאָג. – אָפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. ריימלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאַטשי
כירורגישע אַפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאָר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסילִיום מיט ספעציאליסטען פון אוראָ-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אָווענד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9–1 מיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארטען אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הַמלאַרקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12 2 און 5–8, זונטאָג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע זאל

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעגיינט די אויפנאהמען אין רענטגענאלאָגיע
אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12–6 נאָכמ.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשאַרסקיעגא 12 (שקאָלנא) טעל. 118-28
פון 7–9 אָווענד, זונטאָג פון 4–6 נאָכמ.

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעהמט אָן פון 8–9.30 פריה, פון 12.30–1.30 נאָכמ. און פון 5 ביז 9 אָווענד. זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.
דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אָן פון $2^{1}/_{2}$ – 4 און פון 7 – 8 אָווענד

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך וערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א טאפער-טאפ. און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס וערט פון ברענדיג און שטערבליך. ספעציעל געטענע הפל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאָר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשע פראפעסאר דאקטאר בראכורעהונג בעזעטיגען זיכער דעם א קראנקען און נעפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס לִמוננגען מיט הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע נאטירליכע פיס און הענד, גוטעע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדער. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערפאלגען פון די קראנקע אין אונגעדרונגענע נוטזען, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף ברוך און אלע ברוך-פאסען וואס איך האב נישט אויסגעטראגען האבען נישט געהאלפען. כ'בין געווען פערצווייפעלט. הײנט, א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, איז דער ברוך נישט נור געווארען איינגע-האלטען מיט'ן באנדאזש נאר אינגאנצען אויסקורירט צוליב וואס איך דריק דערמיט אויס מיין הערצליכסטען דאנק.
ל. סאלמאנאוויטש, אלעקסאנדראווסקא 29.

א 140-ער דעקער
צו אמעריקאנער זאקען-מאשין
ווערט געזוכט צו קויפען.
אָפערטען אָפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג פאר „140".

Dr. mep
M. Lerner
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעמט אָן פון 3 – 5 נאָכמ.
131

שרייבן שיין און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף
ל. בערמאן אין 15 לעקציעס.
אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גאר נישט. — די עלטער שפילט קיין ראלע נישט. זאוואדזקא 19, 1. שט. פראָנט.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

עס איז נויטיג

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע צושניי-דערין און נייהערין צו שארצעס. נאוואמיעסקא 21, קווער אפיצינע, 1. שט. וו. 38.
1145

אנ'איינקויפער און פערקויפער ווערט פון זאפארט געזוכט פון שניידער-צודאטען. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע אונטער „צודאטען".
1149

ס'ווערען געזוכט קוואליפיצירטע מאדיסטקעס גלובנא 32, אין הוטען-געשעפט „Apolonja".
1146

עס איז נויטיג א גוטער נייהער. זיך צו מעלדען צום שלאסער, סארגאווא 38.
1154

פערשידענעס

איך קויף גענוצטע גראמאפאן-פליטען, אין פאפיר-געוועלב זשעלאזנא 47, בארנשטיין.

איך טויש אויס אויסגעברענטע זשאריבקעס אויף נייע געגען א קליינעם צוצאהלען, אין פאפיר-געוועלב זשעלאזנא 47, בארנשטיין.

א קאראקול דאמען-פאלטען מיט א סקאנקס-קראגען פערקויף איך געלעגענהייטליך. – האטעל „מאנטיישעל", צימער 11, זאכאדניא 45.
1147

צו שפאט ביליגע פרייזען נעהם איך אן זייד און צווירן אויף קראפט-ספולען. קילינסקיעגא-נאס 40, דאמבראָויסקי.
1150

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 — א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אָפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פריטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— 8
פאר א פילוטער-שורה: ליטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 86.